

Eriaruanne

ELi usaldusfond Aafrika jaoks

Uutest lähenemisviisidest hoolimata ei suunatud toetust piisavalt

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Sisukord

	Punkt
Kokkuvõte	I–X
Sissejuhatus	01–13
Auditi ulatus ja käsitusviis	14–21
Tähelepanekud	22–80
EUTFi strateegia jäi üldsõnaliseks ja kuigi toetuse andmine oli pindlik, ei olnud rahastamisvalikud piisavalt sihipärased	22–40
EUTFi eesmärgid olid liiga laialivalguvad ja teadusuuringute aruannetel oli EUTFi strateegiale piiratud mõju	22–29
Kiirem mehhanism rahastamisotsuste tegemiseks, kuid liiga vähe võetakse arvesse saadud kogemusi ja vajaduste põhjalikku hindamist	30–40
Hoolimata uuenduslikust lähenemisviisist inimõigustega seotud riskide kindlakstegemisele keerulises keskkonnas, ei käsitletud neid riske põhjalikult	41–60
Võimalike inimõigustega seotud riskide hindamine ei olnud kõikehõlmav	41–47
Inimõiguste järelvalve ja aruandlus ei olnud piisavalt usaldusväärsed, ehkki katsetati kolmanda isiku poolset järelvalvet	48–60
Seire- ja aruandlussüsteemi elemendid ei ole täpsed ega näita veel, millised lähenemisviisid on kõige paremini toimunud	61–80
Seiresüsteem koondab teavet kõigist projektidest, kuid ei ole täpne ja hindab saavutusi tegelikust suuremaks	61–64
Endiselt ei ole piisavalt andmeid, mis näitaksid, kui kestlikult tegeleb EUTF ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjustega	65–80

Järeldused ja soovitused

81–90

Lisad

I lisa. Kontrollikoja eriaruandes 32/2018 esitatud soovituste põhjal võetud meetmed

II lisa. Kontrollikoja valim ja projektide hindamine

III lisa. Eriaruandes 32/2018 esitatud 2. soovituse põhjal võetud meetmete valim

IV lisa. Seire- ja õppesüsteemi väljundnäitajate valim

Lühendid

Mõisted

Komisjoni vastused

Ajatelg

Auditirühm

Kokkuvõte

I 2015. aasta oktoobris asutas Euroopa Komisjon Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfondi (EUTF).

II EUTF keskendub kriisiolukordadele kolmes Aafrika piirkonnas: Saheli ja Tšaadi järve piirkonnas, Aafrika Sarve piirkonnas ja Põhja-Aafrika piirkonnas. Sellega edendatakse stabiilsust ja rändevoogude paremat juhtimist ning tegeletakse destabiliseerumise, sundrände ja ebaseadusliku rände algpõhjustega 27 riigis. 2023. aasta lõpuks oli EUTF oma 5 miljardi euro suurusest fondist välja maksnud 4,508 miljardit eurot.

III Esmakordselt tegime EUTFi tulemusauditi 2018. aastal. Kuna see toimus üsna varsti pärast fondi loomist, olid projektid alles algusjärgus. Jõudsime järeldusele, et kuigi EUTF on paindlik töövahend, oleks selle ülesehitus pidanud olema sihipärasem. Käesolevas aruandes kontrollisime oma varasemate soovitude täitmist ja leidsime, et neid on osaliselt rakendatud.

IV Uurisime ka seda, kas EUTF on keskendunud toetuse andmisel oma eesmärkide saavutamisele, võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse inimõigusi. Leidsime, et toetus ei ole piisavalt täpse suunitlusega, hõlmates liiga palju erinevaid arengu-, humanitaar- ja julgeolekumeetmeid. Lisaks on probleeme teatatud tulemuste täpsuse ja kestlikkusega ning inimõigustega seotud riske ei ole põhjalikult käsitletud.

V EUTF on välja töötanud uued lähenemisviisid, et koguda teavet ebastabiilsuse, ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjuste kohta, teha kindlaks inimõigustega seotud riskid ebastabiilses keskkonnas ja anda aru oma meetmete koondtulemustest. Kokkuvõttes järeldame, et EUTFi projektide puhul on paljud kavandatud väljundid saavutatud ja eesmärgid osaliselt täidetud.

VI Kõik kontrollitud projektid vastasid vajadustele, kuid mitte alati kõige pakilisematele. Leidsime, et EUTFi juhtorganid ei olnud piisavalt analüüsinud ega võtnud arvesse toetusesaajate vajadusi, varasemast toetusest saadud õppetunde ega inimõigusi ohustavaid riske. Võrreldes varasema arenguabiga oli EUTFi eesmärk keskenduda toetuse andmisel tõenditel põhinevale teabele. Sel eesmärgil on EUTF rahastanud teadusuuringutel põhinevate aruannete avaldamist, et koguda teadmisi konfliktide, ebaseadusliku rände ja sundrände põhjuste ning dünaamika kohta. Paljud neist aruannetest on aga avaldatud EUTFi tegevusaja lõpupoole ning on seetõttu asjakohasemad 2021. aastal loodud naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ jaoks.

VII Ebastabiilne keskkond, milles EUTF tegutseb, tekitab probleeme projektide järelevalves. Komisjon on astunud esimesed sammud, et jälgida EUTFi tegevuse mõju inimõigustele. Kolmanda isiku järelevalvearuanded on uus ja potentsiaalselt kasulik teabeallikas inimõigustega seotud riskide kohta, kuid ei olnud märke selle kohta, et neid oleks arvesse võetud. Lisaks ei ole komisjon veel kindlaks määranud ametlikke menetlusi väidetavatest inimõiguste rikkumistest teatamiseks ja nende käsitlemiseks ega andnud praktilisi suuniseid selgitamiseks, millistes olukordades tuleks ELi toetus peatada.

VIII Lisaks tavapärasele projektide järelevalvele on EUTF loonud süsteemi oma tegevuse ühiste saavutuste mõõtmiseks. See uus järelevalvesüsteem koondab teavet kõigist EUTFi projektidest, kuid selle puhul esineb probleeme andmete täpsusega. Lisaks ei ole ikka veel piisavalt andmeid, et teha kindlaks, kas projektid on aidanud tegeleda ebastabiilsuse, ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjustega.

IX EUTF tegutseb kuni 2025. aastani, kuid vahendite hankimine tegevuse jaoks lõppes 2021. aasta detsembris. Uus naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“ on osaliselt suunatud rände ja sundrändega seotud algatustele ning sellel on EUTFiga sarnased eesmärgid. Meie järeldused ja soovitused võivad kaasa aidata sellele või mis tahes tulevastele arengumeetmetele.

X Oma auditi põhjal esitame mitu soovitusi. Arvestades, et ränne on ELi poliitilises tegevuskavas tähtsal kohal, tuleks soovitused võimalikult kiiresti ellu viia. Pidades silmas EUTFi tegevusaja lõppemist ja/või tulevasi arengumeetmeid, sealhulgas naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ kaudu, peaks komisjon:

- suurendama geograafiliste piirkondade ja toetusesaajate tõenduspõhist suunamist;
- lisama EUTFi dokumendid kesksesse teabehoidlasse, et anda teavet tulevaste meetmete jaoks ja jagada saadud kogemusi tegevusdokumentide koostamisel;
- tugevdama inimõigustega seotud riskide tuvastamist ja võtma leevendusmeetmeid;
- parandama teatatud saavutuste täpsust.

Sissejuhatus

01 2015. aasta oktoobris¹ asutas Euroopa Komisjon esialgu viieks aastaks Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfondi (EUTF). EUTF on üks neljast komisjoni hallatavast **usaldusfondist**. Usaldusfondide eesmärk on tugevdada ELi rolli hädaolukorra aegsetes, hädaolukorra järgsetes või teemapõhistes (temaatilistes) meetmetes, eelkõige luues mastaabielseid, kui need ühendatakse muude vahenditega². EUTF loodi 2015. aasta rändekriisi haripunktis vahendina, mille abil koordineerida ELi liikmesriikide meetmeid teiste rahastajate, Aafrika partnerriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide tegevusega.

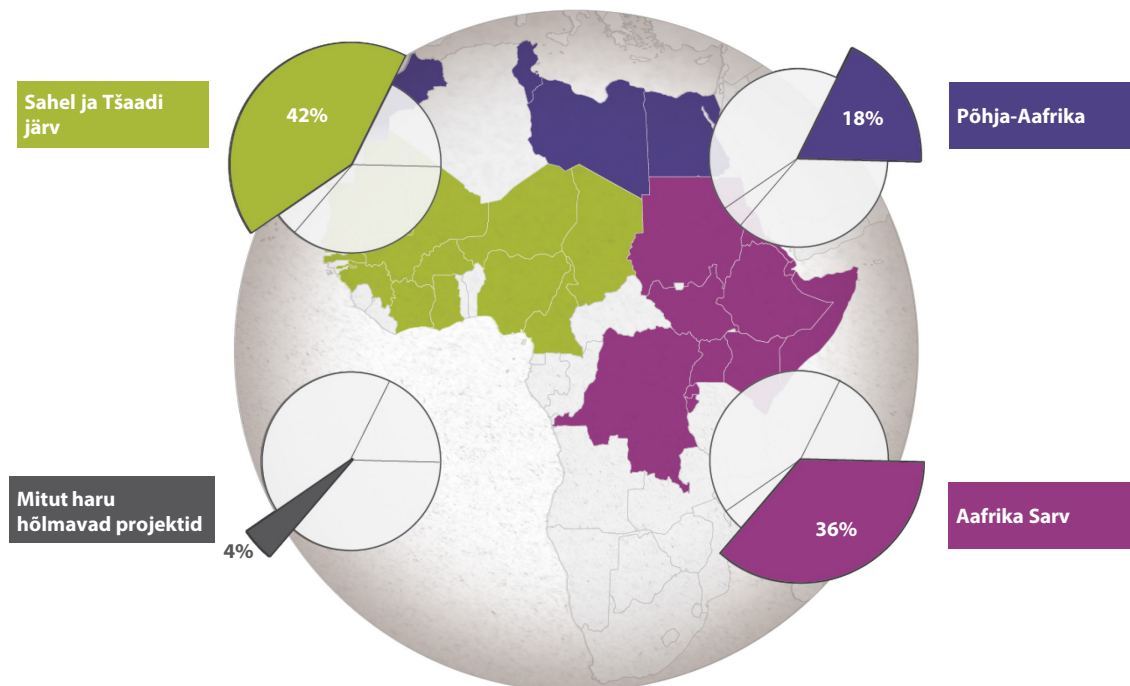
02 EUTFi üldeesmärk ja otstarve on tegeleda erinevate kriisidega kolmes Aafrika piirkonnas ehk geograafilises harus (vt **joonis 1**): Sahel ja Tšaadi järv, Aafrika Sarv ja Põhja-Aafrika. EUTF püüab toetada kõiki stabiilsuse aspekte, parandada rände haldamist ning tegeleda destabiliseerumise, sundrände ja ebaseadusliku rände algpõhjustega, eelkõige suurendades vastupanuvõimet, majanduslikke võimalusi, võrdseid võimalusi, julgeolekut ja arengut ning võideldes inimõiguste rikkumise vastu³.

¹ Komisjoni otsus C(2015) 7293.

² Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 põhjendus 68 ja artikkel 187 ning määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikkel 234.

³ EUTFi asutamislepingu artikkel 2.

Joonis 1. EUTFi geograafiline ulatus ja eraldatud vahendid, 2015–2023

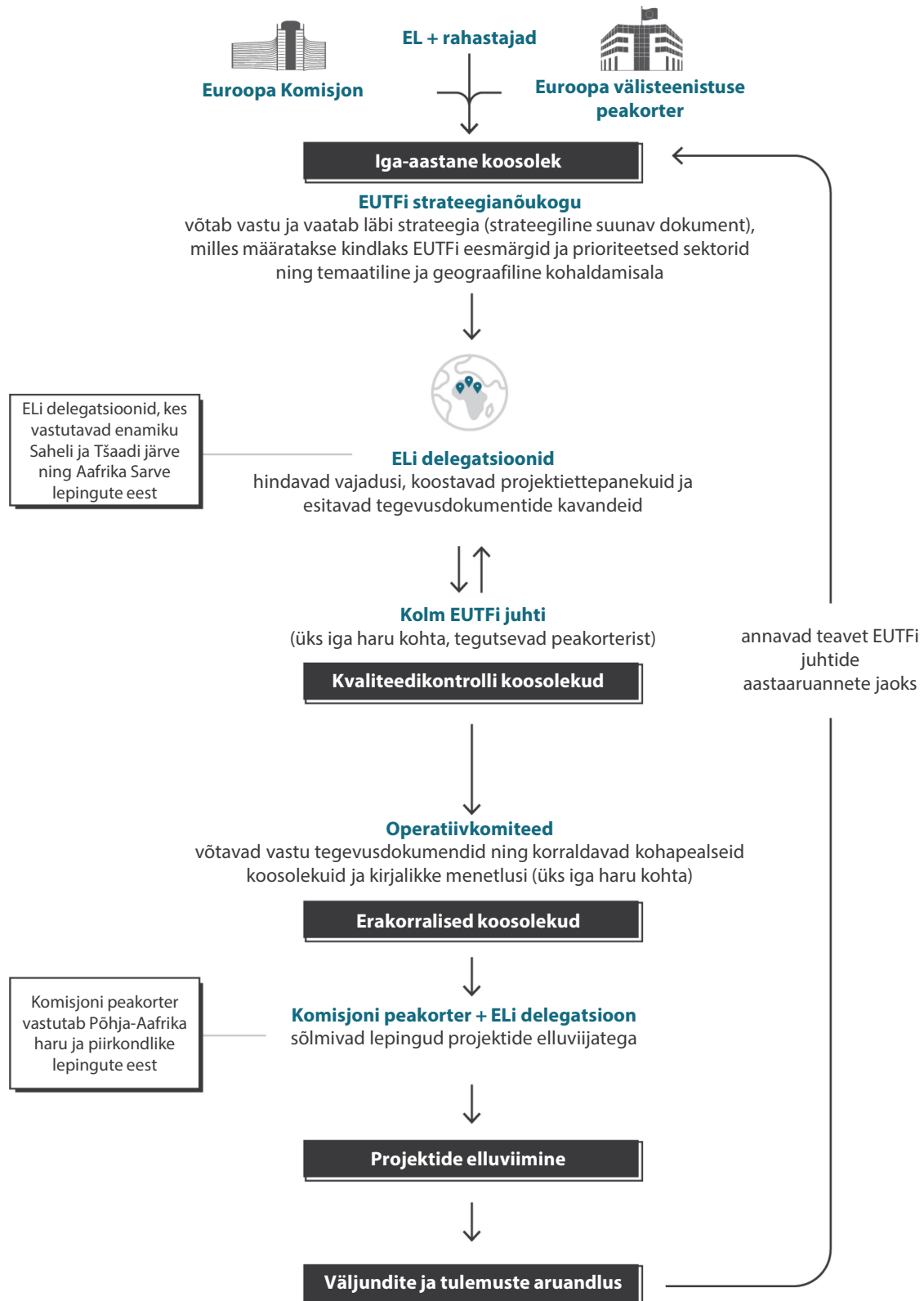
Märkus: kaardil esitatud piiride ja tähiste kasutamine ei tähenda ÜRO-poolset ametlikku toetust ega heakskiitu.

Allikas: kontrollikoda komisjoni finantsandmete põhjal. Suurem osa rahalistest vahenditest on harupõhised, kuid 4% kasutatakse mitmes harus.

03 EUTFi asutamislepinguga loodi kaks juhtorganit, mis mõlemad koosnevad komisjoni, Euroopa välisestuse, ELi liikmesriikide ja muude rahastajate esindajatest ning vaatlajatena Aafrika partnerriikide ja piirkondlike organisatsioonide esindajatest.

- Nagu nimigi ütleb, vastutab strateegianõukogu EUTFi üldiste eesmärkide ja prioriteetide kehtestamise eest. Tavaliselt tuleb see kokku kord aastas.
- Operatiivkomitee tuleb kokku eraldi istungitena kõigis kolmes geograafilises harus, et vaadata läbi ja kiita heaks EUTFi rahastatavad meetmed.
- Komisjon (DG INTPA ning ja DG NEAR) haldab EUTFi ja vastutab seega kokkulepitud meetmete rakendamise eest. *Joonisel 2* on kujutatud protsess alates strateegilisest planeerimisest kuni aruandluseni.

Joonis 2. EUTFi tööprotsess strateegiast kuni aruandluseni

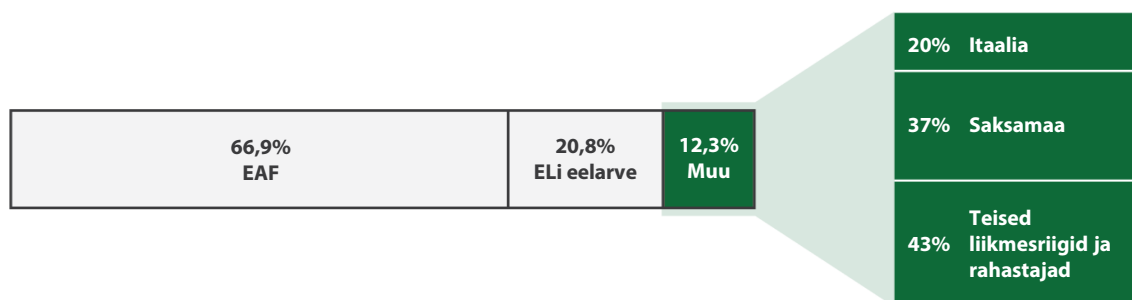
Allikas: kontrollikoda.

04 2015. aasta novembris võttis nõukogu vastu strateegilise suunava dokumendi⁴, milles määratakse kindlaks järgmised EUTFist toetatavate meetmete strateegilised eesmärgid:

- a) suuremad majanduslikud ja tööhõivevõimalused;
- b) kogukondade, eelkõige kõige haavatavamate rühmade, samuti pagulaste ja ümberasustatud isikute vastupanuvõime tugevdamine;
- c) rände parem haldamine päritolu-, transiidi- ja sihtriikides;
- d) parem juhtimine ja konfliktide ennetamine ning sundrände ja ebaseadusliku rände vähendamine.

05 EL on EUTFi kaudu toetanud 27 riiki 933 lepinguga 248 programmi raames. Kui algne rahastu oli 1,8 miljardit eurot, siis praeguseks on EUTF saanud rohkem kui 5 miljardit eurot toetust. Suurima osa (4,4 miljardit eurot ehk 88% kogusummast) moodustasid ülekanded Euroopa Arengufondist (EAF) ja ELi eelarvest. Veel 623 miljonit eurot (12%) on tulnud ELi liikmesriikidelt, Ühendkuningriigilt, Norralt ja Šveitsilt (vt [joonis 3](#)).

Joonis 3. EUTFi rahastamisallikad 2023. aasta detsembri seisuga

Allikas: kontrollikoda komisjoni finantsandmete põhjal.

06 Kui rahastaja ei olnud määranud teisiti, jaotas komisjon kõik toetused järgmiste suhtarvude alusel, mis olid rahastajatega eelnevalt kokku lepitud:

- o 40% Saheli ja Tšaadi järve harule;
- o 40% Aafrika Sarve harule;
- o 20% Põhja-Aafrika harule.

⁴ EUTFi strateegiline suunav dokument.

07 Et aga ELi rahastamisel tuleb kinni pidada iga rahastamisvahendi temaatilisest ja geograafilisest ulatusest ning rahastajad palusid mõnikord, et nende vahendeid kasutataks konkreetsetel eesmärkidel (vahendite sihtotstarbe määramine), eraldati suurim osa rahalistest vahenditest Saheli ja Tšaadi järve harule (vt [tabel 1](#)). 2023. aasta detsembriks oli EUTF välja maksnud toetusi kogusummas 4,508 miljardit eurot. Sellest summast 1,5% on halduskulud. 2023. aasta lõpuks oli vahendite eraldamine peaaegu lõpule jõudnud, kuid auditite, hindamiste ja järelevalve jaoks olid vahendid endiselt kättesaadavad.

Tabel 1. EUTFi toetused, kulukohustused ja maksed harude kaupa (miljardites eurodes) 2023. aasta detsembri seisuga

	Sihtotstarbeliselt määratlemata	Sihtotstarbeliselt määratud	Toetus kokku	Kohustus	Välja makstud
Sahel ja Tšaadi järv	54	2 228	2,281 (45%)	2 070	1 952
Aafrika Sarv	54	1 805	1,860 (37%)	1 774	1 555
Põhja-Aafrika	27	894	0,921 (18%)	867	808
Mitmed haru hõlmavad projektid			e.k ¹	198	193
Kokku	135	4 926	5 062	4 909	4,508¹

¹ Kuigi vahendeid eraldati kõigile kolmele harule, kasutati väikest osa koguvahenditest (4%) kõigi kolme haru tegevuste jaoks (mitmed haru hõlmavad projektid).

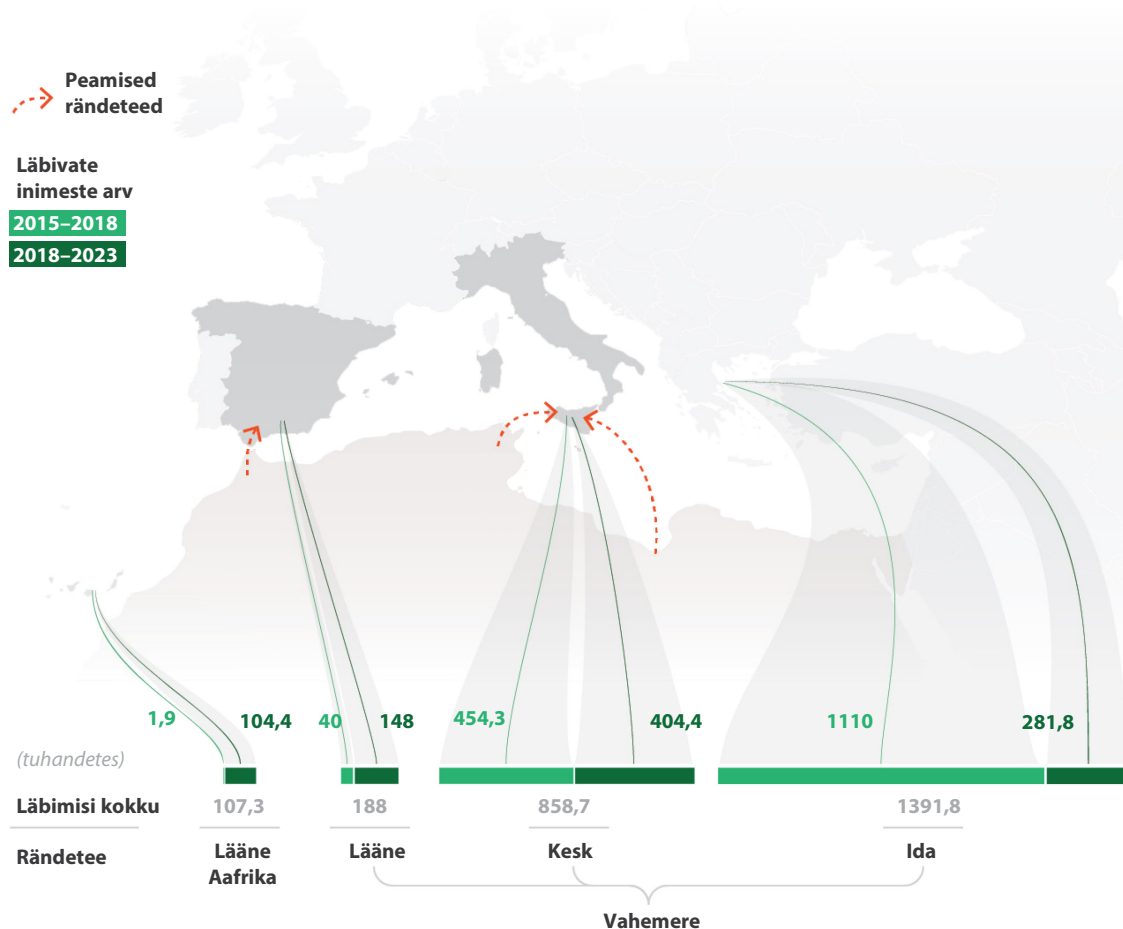
Allikas: kontrollikoda EUTFi aastaaruannete põhjal.

08 2022. aastal elas üle kolmandiku kogu maailma pagulastest Sahara-taguses Aafrikas⁵. Enamikul Sahara-taguse Aafrika riikidel on negatiivne rändesaldo: välja rändab rohkem inimesi kui sisse. Kuigi riigisisene sundränne on tavaline, on Sahel ka üks transiiditeedest, mida Euroopasse suunduvad rändajad kõige sagedamini kasutavad.

⁵ ÜRO pagulaste ülemvolinik, [pagulaste andmete otsingumootor](#).

09 Rännevood Aafrikast ELi on aastate jooksul kõikunud, saavutades tipptaseme aastatel 2014–2016. Pärast COVID-19 pandeemia ajal toimunud langust on Euroopasse suunduva ebaseadusliku rände näitajad taas pidevalt suurenenud. Aafrika rändajad saavad Euroopasse tavaliselt Vahemere lääne-, kesk- ja idaosa ning Lääne-Aafrika rändeteede kaudu. Vahemere keskosa rändetee läbi Põhja-Aafrika on peamine tee Euroopasse, millele järgneb Vahemere lääneosa rändetee läbi Saheli piirkonna riikide (vt [joonis 4](#)).

Joonis 4. Rändeteed ja avastatud ebaseaduslikud piiriületused Aafrikast Euroopasse

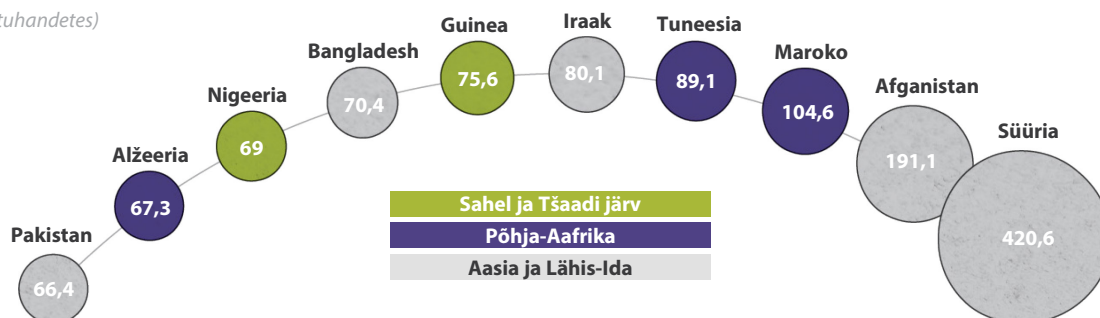

Allikas: kontrollikoda Frontexi avaldatud statistika alusel.

10 Enamik ELi saabuvatest ebaseaduslikest rändajatest on pärit Aasiast ja Lähis-Idast (vt [joonis 5](#)). Need rändajad kasutavad peamiselt Balkani idaosa rändeteed, kuid paljud neist rändavad läbi Aafrika Vahemere keskosa rändetee kaudu.

Joonis 5. ELi ebaseaduslikult saabuvate rändajate kümme peamist päritoluriiki, 2016–2023

(tuhandetes)

Allikas: kontrollikoda Frontexi avaldatud statistika alusel. Andmed viitavad pigem ebaseaduslike piiriületuste avastamisele kui rändajate koguarvule, kuna sama isik võib ületada välispiiri mitu korda.

11 Enamik Lääne-Aafrika või Vahemere lääne- ja keskosa rändeteede kaudu merd ületavatest rändajatest on siiski pärit Aafrika riikidest. Kahanevas järjekorras olid aastatel 2016–2023 Aafrikast ELi saabuvate ebaseaduslike rändajate kümme peamist päritoluriiki järgmised: Maroko, Tuneesia, Guinea, Côte d’Ivoire’i Vabariik, Alžeeria, Nigeeria, Bangladesh, Egiptus, Sahara-taguse Aafrika riigid ja Mali.

12 EUTFi rakendamise lõppkuupäev on määratud 2025. aasta lõppu, kuid 2021. aasta detsembri lõpus lõpetas EUTF tegevuseks vajalike vahendite kogumise. Samas on 2021. aastal loodud naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ eesmärk eraldada 10% oma kulutustest rände ja sundümbervasustamisega seotud algatustele, mille eesmärgid sarnanevad EUTFi omadele.

13 OECD määratleb ametlikku arenguabi kui abi, mille peamine eesmärk on edendada arengumaade majandusarengut ja heaolu. Ametliku arenguabi üks juhtpõhimõtteid on see, et arengukoostööd ei tohiks kasutada rahastaja riigi rändekava edendamiseks. Lisaks on sõjaliste teenuste või varustuse rahastamine üldiselt ametliku arenguabi aruandlusest välja jäetud. EUTFi toetus peab olema kooskõlas kohaldatavate ELi määrustega, sealhulgas ametliku arenguabi eeskirjadega.

Auditi ulatus ja käsitusviis

14 Käesolevas tulemusauditis uurisime, kas EUTFi toetus suunati selle eesmärkide saavutamisele, milleks on ebastabiilsuse, ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjustega tegelemine Aafrikas, võttes nõuetekohaselt arvesse inimõigusi.

15 Kuna ränne on jätkuvalt ELi poliitilises tegevuskavas tähtsal kohal ja meie eelmine audit⁶ viidi läbi vahetult pärast EUTFi loomist, kui projektid olid veel rakendamise algusjärgus, otsustasime kontrollida tollal esitatud soovitude täitmist (vt *I lisa*) ning üle vaadata lõpuleviidud või hästi edenenud projektide tulemused. EUTFi 2018. aasta auditis jõudsimme järeldusele, et kuigi see on paindlik vahend, oleks selle ülesehitus pidanud olema sihipärasem. Uus naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“ on osaliselt suunatud rände ja sundrändega seotud algatustele ning sellel on EUTFiga sarnased eesmärgid. Meie järeldused ja soovitused võivad anda panuse sellesse või muudesse tulevastesse arengumeetmetesse.

16 Käesolevas auditis hindasime, kas:

- o komisjon on rakendanud meie [eriaruandes 32/2018](#) esitatud nelja soovitud ja eelkõige seda, kas komisjon tegi nõukogule ettepaneku vaadata läbi EUTFi strateegia ja kas rahastamisotsused olid hästi suunatud;
- o komisjon võttis toetuse andmisel nõuetekohaselt arvesse inimõigusi ning
- o EUTFi tulemusi jälgiti tõhusalt, kas neist anti täpselt aru ja kas need olid kestlikud.

17 Meie töö hõlmas dokumentaalsete tõendite, näiteks programmdokumentide, eduaruannete, järelevalve- ja projektihindamisaruannete, uuringute ja uurimisaruannete, projektdokumentide, delegatsioonide ja peakorterite lähetusaruannete, kirjavahetuse ja koosolekute protokollide läbivaatamist. Audit hõlmas ajavahemikku alates EUTFi loomisest 2015. aasta lõpus kuni 2023. aasta detsembrini.

⁶ Eriaruanne 32/2018.

18 Valisime kohapealseteks kontrollkäikudeks igas harus vähemalt ühe riigi (Aafrika Sarve puhul Etioopia, Saheli ja Tšaadi järve piirkonna puhul Gambia ja Mauritaania, Põhja-Aafrika puhul Liibüa ja Tuneesia). Meie valikukriteeriumid põhinesid iga riigi olulisusel ja julgeolekuolukorral ning logistilistel ja ressursivajadustel. Valimi moodustasime 16 projektist, mis vastab vähemalt viiele projektile piirkonna kohta, ning valimisse kaasasime vähemalt ühe regionaalse projekti piirkonna kohta. Projektide valimisel võtsime arvesse EUTFi seire- ja õppesüsteemis teatatud väljundite olulisust ja hulka (vt *II lisa*). Et kontrollida meie eelmise valikumenetlusi puudutava soovitusete täitmist, võtsime valimisse 11 tegevusdokumenti, mis olid vastu võetud 2018. aasta detsembris või pärast seda: üks igast külastatud riigist ja kaks igast harust (vt *III lisa*).

19 Intervjueerisime Euroopa välis teenistuse, komisjoni (DG INTPA, DG NEAR, DG ECHO, DG HOME, Frontex, Teadusuuringute Ühiskeskus) ja Euroopa Parlamendi töötajaid, aga ka toetusesaajaid, projektide elluvijaid, kodanikuühiskonna organisatsioone, OECDd ja seitset EUTFi rahastajat.

20 ELi delegatsioonid riikides, mida me külastasime, tegid kõik endast oleneva, et täita meie taotlusi. Siiski ei saanud me külastada kõiki valimisse valitud toetusesaajaid ja projekte kas seetõttu, et projektide elluvijad, ELi delegatsioon või toetusesaaja ei saanud valimisse kuuluvate toetusesaajatega ühendust või ei andnud meile volitusi nende külastamiseks, või aja- ja julgeolekupiirangute tõttu. Viis projekti elluvijat ei esitanud kogu nõutud teavet (puudusid näiteks arved, osalejate nimekirjad ja toetusesaajate nimed). Need probleemid mõjutasid pooli valimisse kuulunud projekte. Seetõttu ei saanud me osa meie valimisse kuulunud projektide puhul kontrollida esitatud tulemuste täpsust ega kestlikkust.

21 Kogusime tõendeid ka konfidentsiaalse küsitluse kaudu, mis saadeti EUTFi rakendavate ELi delegatsioonide 176 töötajale. Konfidentsiaalse küsitluse eesmärk oli saada täiendavat teavet projektitegevuste kavandamise, rakendamise ja järelmeetmete kohta ning teatatud võimalike inimõiguste rikkumiste arvu kohta kõigis EUTFi projekte rakendavates riikides. Vastamise määr oli 52% (91 vastust, sealhulgas 84 EUTFi programmiametnikelt). Küsitlus ei hõlmanud peakorterit töötajaid, kes vastutavad piirkondlike ja Põhja-Aafrika projektide eest, kuna meie eesmärk oli saada tagasisidet delegatsioonidelt ja koguda teavet EUTFi projektide rakendamise kohta kohapeal.

Tähelepanekud

EUTFi strateegia jäi üldsõnaliseks ja kuigi toetuse andmine oli painedlik, ei olnud rahastamisvalikud piisavalt sihipärased

EUTFi eesmärgid olid liiga laialivalguvad ja teadusuuringute aruannetel oli EUTFi strateegiale piiratud mõju

22 Aruande selles osas uurisime, kas komisjon kasutas vastavalt ühele meie esitatud soovitusel, mille ta on heaks kiitnud⁷, teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi väljundeid (vt [1. selgitus](#)) ja saadud kogemusi, et teha nõukogule ettepanek EUTFi eesmärkide ja prioriteetide läbivaatamiseks. Seejärel kontrollisime, kas läbivaadatud eesmärgid ja prioriteedid on konkreetsemad ja paremini saavutatavad. Kõigi meie poolt EUTFi jaoks antud soovitude elluviimise seis on esitatud [1 lisas](#).

⁷ Eriaruanne 32/2018, 1. soovitus.

1. selgitus

EUTFi teadusuuringute ja tõendite kogumise vahend on uus abivahend vajaduste hindamiseks, probleemide määratlemiseks ja konteksti analüüsimiseks

Asutamislepingus on sätestatud, et EUTFi strateegia peab tuginema selgele tõenditel põhinevale lähenemisviisile. Strateegilise suunava dokumendiga anti EUTFile ülesanne rahastada rändega seotud teadusuuringuid ja analüüse, eelkõige selleks, et anda teavet poliitika ja meetmete kohta EUTFi vahendite kasutamisel. Selle ülesande täitmiseks loodi uue abivahendina teadusuuringute ja tõendite kogumise vahend.

2015. aasta detsembris kiitis Aafrika Sarve operatiivkomitee heaks esimese tegevusdokumendi teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi kasutamiseks. Selle üldeesmärk oli parandada teadmisi ja arusaamist ebastabiilsuse, ebakindluse, ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjudest peamistel rändeteedel, ajenditest ja aluseks olevatest teguritest, ning analüüsida ja levitada kõige tõhusamaid poliitikameetmeid ja lähenemisviise nendega tegelemiseks ja nende vähendamiseks ning rände haldamise parandamiseks.

Teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi eesmärk on varustada EUTFi paremate tõenditega, mis aitavad tal teha kindlaks ja rakendada asjakohaseid meetmeid ja projekte. Sellega tagatakse, et raha saab kasutada projektivajaduste hindamiseks enne tegevusdokumentide heakskiitmist.

23 Leidsime, et pärast EUTFi loomist ei ole nõukogu kordagi ajakohastanud ei asutamislepingut (v.a tegevusperioodi pikendamine ühe aasta võrra kuni 31. detsembrini 2021⁸) ega strateegilist suunavat dokumenti.

24 Tunnistades EUTFi vahendite nappust, kiitis nõukogu 2018. aasta aprillis heaks kolme haru prioriteetsed kriteeriumid⁹. Komisjon ei reageerinud sellele siiski EUTFi üldiste eesmärkide ja prioriteetide ümbersuunamisega ning need on endiselt määratletud strateegilises suunavas dokumendis (vt punkt **04**). Komisjon kiitis heaks nõukogu 2018. aasta prioriteetsed kriteeriumid (vt **joonis 6**) kui täiendavad suunised, mis kajastavad muutuvaid vajadusi ja esilekerkivaid probleeme.

⁸ Komisjoni 10. detsembri 2020. aasta otsus C(2020) 8701.

⁹ EUTFi nõukogu neljanda koosoleku protokoll.

Joonis 6. Nõukogu prioriteetsed kriteeriumid

Saheli ja Tšaadi järve ning Aafrika Sarve prioriteetid	Põhja-Aafrika prioriteetid
Tagasipöördumine ja taasintegreerimine	Integreeritud piirihaldus
Pagulaste haldamine (pagulasküsimusega laiahaardelise tegelemise raamistik)	Haavatavate rändajate kaitse
Dokumentide ja rahvastikuregistri turvalisuse tagamine	Tööränne
Inimkaubanduse vastased meetmed	Vabatahtlik tagasipöördumine ja kestlik taasintegreerimine
Olulised stabiliseerimisalased jõupingutused Somaalias, Sudaanis ja Lõuna-Sudaanis ning vastavalt ressurssidele Sahelis	Ühenduse stabiliseerimine (sealhulgas rändeteede ääres asuvate omavalitsuste toetamise kaudu)
Rändedialoog (Gambia, Etioopia)	

Allikas: EUTFi nõukogu neljanda koosoleku protokoll.

25 Põhja-Aafrika harus seati jätkuvalt prioriteediks strateegiline eesmärk „parem rände haldamine“ (vt punkt **04**), samas kui Saheli ja Tšaadi järve ning Aafrika Sarve harudes ei seatud konkreetseid prioriteete. Isegi pärast 2018. aasta aprilli võtsid operatiivkomiteed jätkuvalt vastu **tegevusdokumente**, mis olid kooskõlas nelja üldise strateegilise eesmärgiga, kuid mitte nõukogu poolt seatud eesmärkidega.

26 Seega ei mõjutanud nõukogu poolt prioriteetsete kriteeriumide läbivaatamine pärast 2018. aasta aprilli heaks kiidetud tegevusdokumentide ülesehitust peaaegu üldse. Leidsime, et pärast seda kuupäeva heaks kiidetud 105 tegevusdokumendist 32 ei vastanud täielikult 2018. aasta prioriteetsetele kriteeriumidele (vt **2. selgituses** esitatud näide).

2. selgitus

Näide tegevusdokumendist, mis ei vastanud täielikult 2018. aasta prioriteetsetele kriteeriumidele

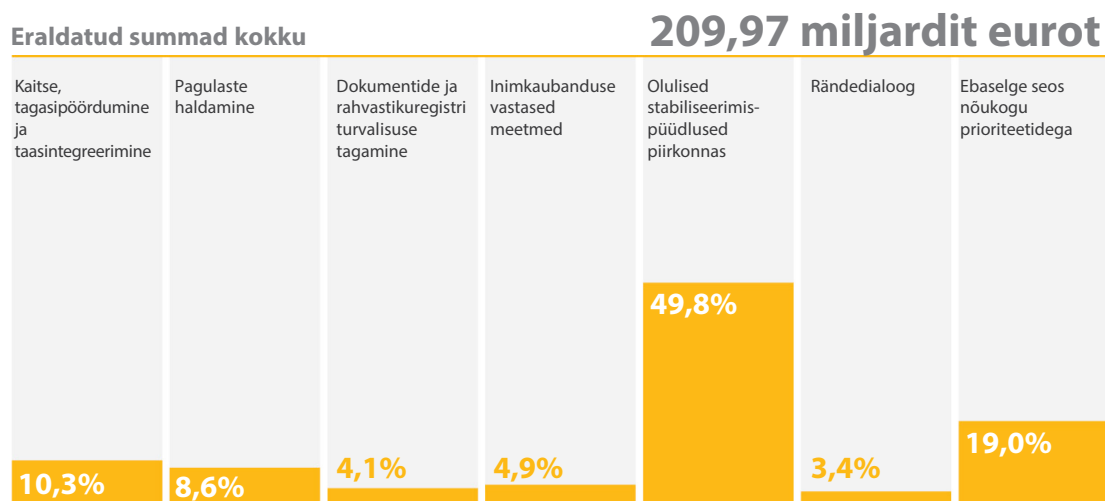
Ühe Saheli ja Tšaadi järve haru tegevusdokumendi eesmärk oli luua Sahelis raadiojaam noorte eneseväljenduse edendamiseks. Tegelikult edastab uus jaam peamiselt muusikat. Dokument kiideti heaks, kuna see vastab strateegilisele eesmärgile „parem juhtimine ja konfliktide ennetamine“ (vt punkt 04). Siiski on keeruline näha seost 2018. aastal nõukogu poolt läbi vaadatud prioriteetsete kriteeriumidega, mis on järgmised:

1. tagasipöördumine ja taasintegreerimine;
2. pagulaste haldamine (pagulasküsimusega laiahaardelise tegelemise raamistik);
3. dokumentide ja rahvastikuregistri turvalisuse tagamine;
4. olulised stabiliseerimisalased jõupingutused Somaalias, Sudaanis, Lõuna-Sudaanis ja vastavalt ressurssidele Sahelis;
5. rändedialoog (Gambia, Etioopia).

27 Samuti leidsime, nagu on kirjeldatud meie [eriaruandes 32/2018](#), et EUTFi eesmärgid ja prioriteedid olid väga laiaulatuslikud, mistõttu võis enamikku meetmete liike pidada rahastamiskõlblikeks. Komisjon leiab, et EUTFi toetus on tasakaalustatud, ja viitab neljale strateegilisele eesmärgile (17% rahalistest vahenditest eraldati suurematele majanduslikele ja tööhõivevõimalustele, 28% kogukondade vastupanuvõime tugevdamisele, 31% rände paremale haldamisele ning 22% paremale juhtimisele ja konfliktide ennetamisele)¹⁰. Nõukogu määratletud prioriteetide vahel puudub aga samaväärne tasakaal (vt [joonis 7](#) ja [joonis 8](#)). Samuti puuduvad suunised selle kohta, millised neist prioriteetidest tuleks seada esikohale. Selle tulemusena on vahendeid jätkuvalt ebaproportsionaalselt eraldatud mitmesugustele arengu-, humanitaar- ja julgeolekumeetmetele, mis on seotud Saheli ja Tšaadi järve / Aafrika Sarve prioriteetidega „olulised stabiliseerimispüüdlused piirkonnas“ ja Põhja-Aafrika prioriteetidega „haavatavate rändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste kaitse ning kogukonna stabiliseerimine“. Stabiliseerimine on oluline, seda saab käsitleda mitmes sektoris (haridus, tööhõive, julgeolek, rahutagamismeetmed, valitsemine, toitumine jne) ja rahastada muude ELi vahendite kaudu, see ei ole EUTFi eraldiseisev prioriteet.

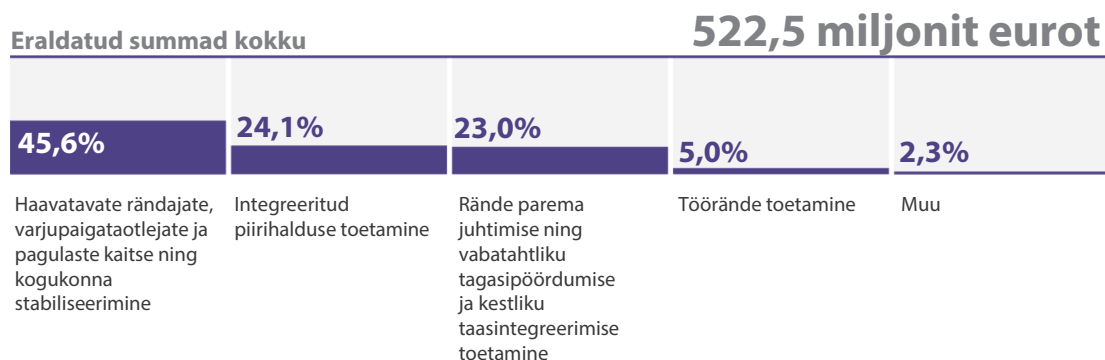
¹⁰ EUTFi 2023. aasta aastaaruanne, lk 19.

Joonis 7. Saheli ja Tšaadi järve ning Aafrika Sarve kulukohustuste hinnanguline määramine EUTFi prioriteetsetele kriteeriumidele vastavalt nõukogu poolt läbi vaadatud kriteeriumidele

Allikas: kontrollikoda EUTFi tegevusdokumentide põhjal, mis on heaks kiidetud alates 2018. aasta aprillist.

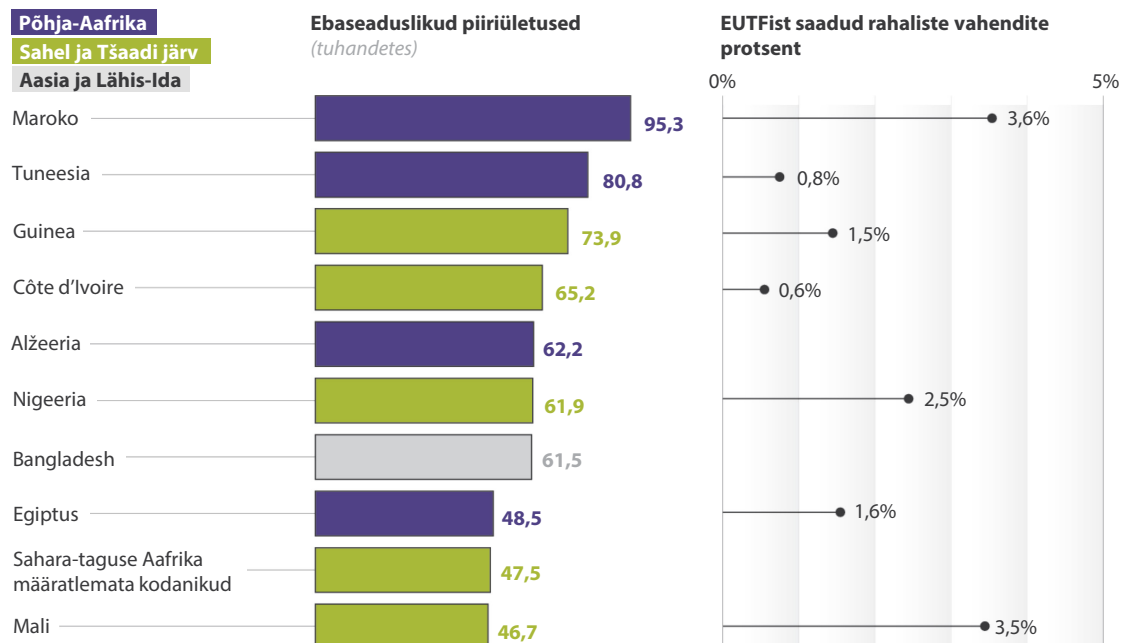
Joonis 8. Põhja-Aafrika kulukohustuste hinnanguline määramine EUTFi prioriteetsetele kriteeriumidele vastavalt nõukogu poolt läbi vaadatud kriteeriumidele

Allikas: kontrollikoda EUTFi tegevusdokumentide põhjal, mis on heaks kiidetud alates 2018. aasta aprillist.

28 Asutamislepingus, strateegilises suunavas dokumendis ega tegevusraamistikus ei ole täpsustatud, kuidas tuleks vahendeid harude, riikide või prioriteetide kaupa eraldada. Hoolimata asjaolust, et Aafrika Sarve operatiivkomitee nõustus loobuma riikide kaupa tehtavatest eraldistest ja keskenduma rändega seotud põhinäitajatele, ei põhinenud EUTFi rahaliste vahendite eraldamine rändepõhistel näitajatel, nagu ELi saabuvate ebaseaduslike rändajate arv (vt [joonis 9](#)), riigisisest ümberasustatud isikute arv või vastuvõetud rändajatest elanikkonna suurus.

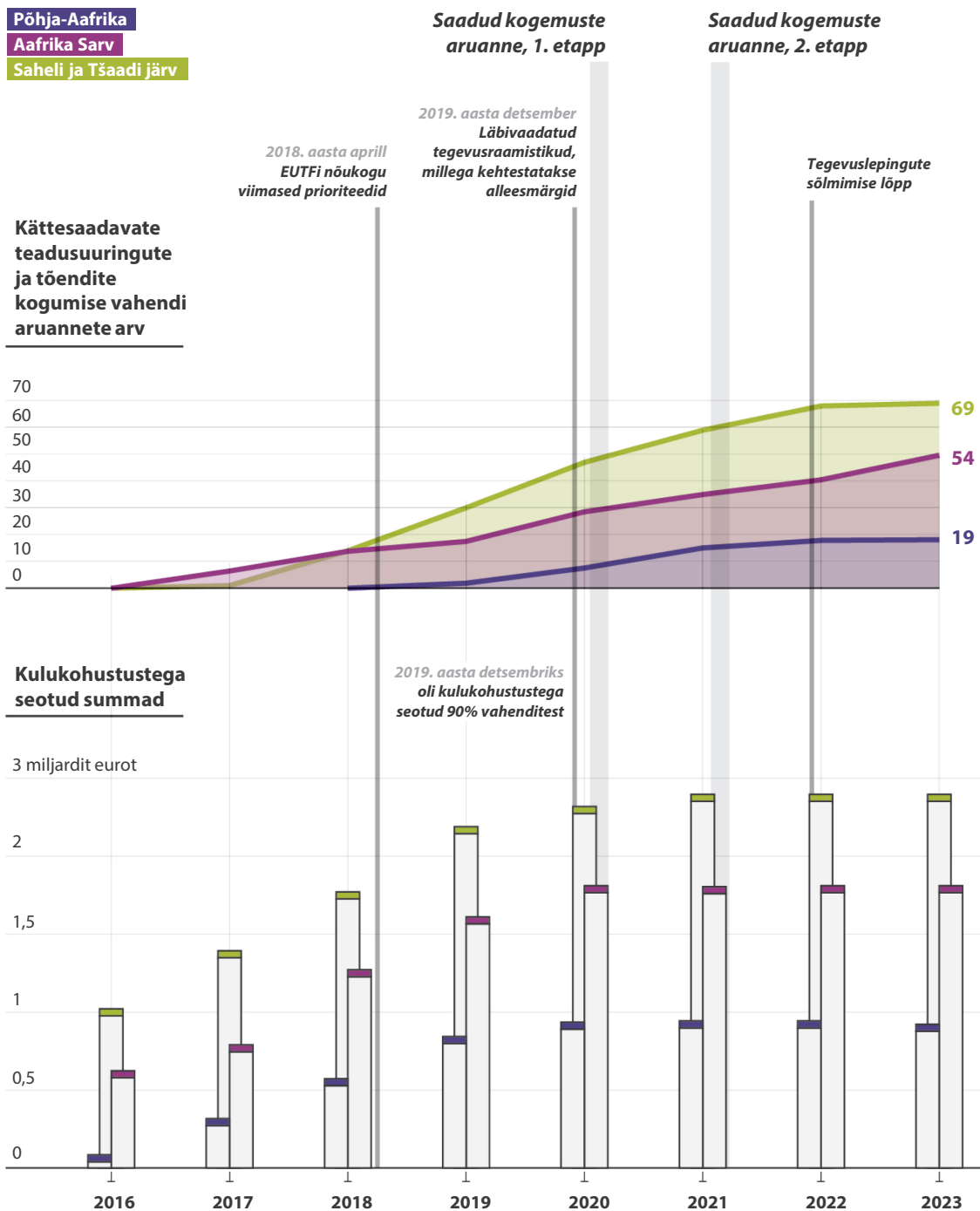
Joonis 9. Aafrika lääneosa ning Vahemere lääne- ja keskosa rändeteede kaudu ELi saabuvate ebaseaduslike rändajate 10 peamist päritoluriiki (2016–2023) ja saadud EUTFi vahendite osakaal

Allikas: kontrollikoda Frontexi ja EUTFi maksete põhjal. Andmed viitavad pigem ebaseaduslike piiriületuste avastamisele kui rändajate koguarvule, kuna sama isik võib ületada välispiiri mitu korda.

29 Võrreldes varasema arenguabiga oli EUTFi eesmärk keskenduda toetuse andmisel tõenditel põhinevale teabele. EUTF töötas välja teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi, et koguda teavet konfliktide, ebaseadusliku rände ja sundrände põhjuste ja dünaamika kohta, kuid me ei leidnud tõendeid selle kohta, et teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendite ja saadud kogemuste aruandeid oleks EUTFi strateegias otseselt arvesse võetud. Sarnaselt EUTFi vahehindamisega sai valdav osa neist aruannetest kättesaadavaks alles siis, kui peaaegu kogu rahastamine oli juba kulukohustustega seotud (4,4 miljardit eurot 2019. aasta detsembriks), nii et nende mõju EUTFi projektidele sai olla ainult piiratud (vt [joonis 10](#)).

Joonis 10. Teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi aruannete kättesaadavus ning EUTFi kõige uuemate prioriteetide ja alleesmärkide heakskiitmine

Allikas: kontrollikoda komisjoni finantsandmete, EUTFi nõukogu ja operatiivkomitee protokollide, teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi aruannete ja saadud kogemuste aruannete põhjal.

Kiirem mehhanism rahastamisotsuste tegemiseks, kuid liiga vähe võetakse arvesse saadud kogemusi ja vajaduste põhjalikku hindamist

30 Strateegilises suunavas dokumendis on sätestatud, et EUTFi sekkumised peaksid põhinema kohalike olude põhjalikul mõistmisel¹¹. Eesmärk on võimaldada täpsemate otsuste vastuvõtmist selle kohta, kuhu investeerida (nt piirkonnad, mida mõjutavad konfliktid või kus suureneb konfliktide, sundränne, inimkaubanduse või inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise oht; piirkonnad, kus puuduvad sotsiaalteenused ja -võimalused; ebaseaduslike sisserändajate päritolupiirkonnad), kes peaksid neist kasu saama (nt riskirühma kuuluvad noored) ja milliste projektide elluvijatega (kohalikud, riiklikud, piirkondlikud või rahvusvahelised) saab eesmärke konkreetses kontekstis kõige paremini saavutada. Lisaks nende kriteeriumide hindamisele kontrollisime, kas EUTFi sekkumisi rakendati kriisile reageerimiseks kiiresti ning kas hädaolukorra vahendi kasutamine oli põhjendatud.

EUTFi eeskirjad võimaldasid rahastamisotsuste kiiret vastuvõtmist; lepingute sõlmimine oli aeglasem, kuid toimus siiski vastuvõetavas tempos

31 Rohkem kui pool meie küsitlusele vastanud EUTFi programmiametnikest oli nõus või väga nõus sellega, et EUTFist toetatavaid meetmeid võiks rahastada muudest ELi vahenditest. Nad viitasid meetmetele, mis oleksid võinud saada toetust ka EAFi kahepoolsest või piirkondlikust rahastamisest, stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendist, arengukoostöö rahastamisvahendist või humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadilt.

32 Leidsime siiski, et EUTF on **paindlikum** ja kergemini kohandatav hädaolukordades, nagu COVID-19 pandeemia. Komisjon on kasutanud EUTFi ka piiratud arvus riikides, kus EAFi rahastamine oli poliitilise kokkuleppe puudumise tõttu võimatu.

¹¹ EUTFi strateegiline suunav dokument. 2. jagu. Sekkumise põhimõtted (lk 10).

33 Leidsime oma 2018. aasta aruandes, et EUTF pakub täiendavat võimalust kiiremaks reageerimiseks, kuna see on vähendanud meetmete kindlaksmääramiseks ja formuleerimiseks ning seejärel lepingute sõlmimiseks kuluvat aega¹². Leidsime siiski, et meie valimisse kuulunud projektidest viie puhul sõlmiti lepingud väga kiiresti (st mitte hiljem kui kaks kuud pärast operatiivkomitee heakskiitu), kuid neljal juhul võttis lepingute sõlmimine palju kauem aega (keskmiselt 14 kuud). Ülejäänud seitsme projekti puhul sõlmiti lepingud mõistliku aja ehk ligikaudu kuue kuu jooksul. Samuti leidsime, et 11 tegevusdokumenti, mis kiideti heaks pärast prioriteetsete kriteeriumide läbivaatamist 2018. aastal, tuli hiljem tühistada, sest ettenähtud meetmeid ei olnud võimalik rakendada.

Varem saadud kogemusi ei kasutatud EUTFi meetmete kavandamisel piisavalt ära

34 Tegevusdokumendid peaksid sisaldama varasematest projektidest saadud õppetundide üldist kirjeldust, samuti üldist konteksti ja konkreetsete vajaduste kirjeldust. Kõigis meie valimisse kuulunud tegevusdokumentides peale ühe oli eraldi jagu saadud kogemuste kohta, kuid neis ei käsitletud probleeme, kitsaskohti, soovitusi ega parimaid tavasid. Jaod olid lühikesed (kuni pool lehekülge, nagu ette nähtud) ja üldised. Eri riikides sarnaste meetmete võtmisel saadud kogemusi ei tõstetud esile. Lisaks ei võetud saadud kogemusi projekti kavandamisel süstemaatiliselt arvesse (vt [3. selgitus](#)).

¹² Eriaruanne 32/2018, joonis 3.

3. selgitus

Näide saadud kogemustest, mida ei võetud piisavalt arvesse

Ühes Saheli ja Tšaadi järve haru tegevusdokumendis rõhutati, et üks noorte, noorte täiskasvanute ja endiste rändajatega tehtud töö käigus saadud kogemus on see, et tulude märkimisväärne suurenemine ei pruugi automaatselt suurendada vastupanuvõimet ebaseaduslikule rändele, vaid võib isegi põhjustada ebaseadusliku rände n-ö soikunud kavade elluviimise ohu, kuna sellega kaasnevad suured kulud ja kindel arusaam, et ränne on edu ja parema tuleviku võti, hoolimata teadlikkusest ebaseadusliku rände riskidest ja ohtudest. Sarnane mõju kehtib ka paranenud kutseoskuste kohta.

Kuigi tegevusdokumendis juhiti sellele tähelepanu kui saadud õppetunnile, tehti vähe, et seda tunnustatud riski leevendada. Üks meie valimisse kuulunud projektidest hõlmas valitud toetusesaajate rühmade (põllumajandustootjad) järelvalvet, et jälgida tootmise ja turustamise arengut, hinnata, kuidas nad probleemidele reageerisid, ja anda tehnilist nõu. Seirearuanded näitasid, et mitmed toetusesaajad ei osalenud oma ettevõtte tegevuses või neid ei olnud isegi võimalik kätte saada ning mõned vajasisid rohkem juhendamist. Sama probleemiga puutusime kokku ka kohapealsete kontrollkäikude ajal.

Selle probleemi seire piirdus vaid kahe projekti toetusesaajate valimiga ja seda ei korratud ülejäänud viies projektis.

Kahes projektis kasutati siiski konkreetseid valikukriteeriume, nagu valmisolek investeerida isiklikku kapitali, et vältida ebaseadusliku rände n-ö soikunud kavasid.

35 Tulemustele orienteeritud seire on välistöövõtjate poolt tehtav kontroll, mille eesmärk on üle vaadata programmide ja projektide tulemuslikkus. Alates 2020. aastast on tulemustele orienteeritud seire aruanded sisaldanud küsimust saadud kogemuste ja heade tavade kohta. Kuigi nendes aruannetes märgiti, et 85% sekkumiste puhul võeti arvesse varasemaid kogemusi ja saadud õppetunde, näitasid need ka seda, et ainult 10% puhul projektidest toodi esile saadud kogemusi või näiteid headest tavadest, mida oleks kasulik jagada ka väljaspool projekti vahetut konteksti.

EUTFi kavandatud tegevus ei vastanud piisavalt kiireloomulistele vajadustele

36 EUTFi juhtkonna sõnul pidasid ELi delegatsioonid, peakorterid ja projektide elluvijad tegevusdokumentide kavandamise ja koostamise ajal ladusaid ja mitteametlikke mõttevahetusi, mille käigus võtsid nad teadmiseks teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi aruannetes kindlaks tehtud kiireloomulised vajadused. Kuigi ligikaudu 40% teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi aruannetest valmis 2019. aasta detsembriks, avaldati ülejäänud 60% siiski alles siis, kui lepingute sõlmimiseks kättesaadavad vahendid olid peaaegu ammendunud (vt [joonis 10](#) ja punkt [29](#)). Ainult viis ELi delegatsioonide 31 ametnikust, kes vastasid meie küsitlusele ja olid kaasatud EUTFi tegevusdokumentide koostamisse, leidsid, et aruanded olid koostamise protsessis kasulikud. Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ tegevusdokumentide koostamisel viidati aruannetele aga sagedamini (vt punkt [12](#)). Ainult ühes projektis meie 16-st EUTFi projektist koosnevas valimis viidati sõnaselgelt teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi aruandele.

37 Enamik teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi aruandeid on avalikult kättesaadavad, kuid need ei ole koondatud ühele platvormile. Mõned aruanded on liigitatud EUTFi harude, kuid mitte eesmärgi, teema või tegevuse järgi¹³. Aafrika Sarve jaoks haldab teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi töövõtja veebisaiti¹⁴, kus need liigitused on kättesaadavad. Ühine avatud juurdepääs kõigile aruannetele ja muule tõendus põhisele teabele, näiteks väliuuringutele (nt hüdroloogilised, topograafilised või keskkonnauuringud), suurendaks projekti edukuse määra. Ühes meie valimisse kuulunud projektis tugineti olemasolevale kõrgetasemelisele hüdroloogilisele uuringule, mis tehti ühe teise EUTFi projekti raames, mille eesmärk oli edukas veepuurimine Etioopias (vt [foto 1](#)). Sama projekti raames rahastati sarnast tööd Keenias, kasutades tavapäraseid ja vähem usaldusväärseid meetodeid. Sellest tulenevalt olid kaks Keenias puuritud puurauku ebaõnnestunud.

¹³ EUTFi veebisait.

¹⁴ Aafrika Sarve haru käsitlevate aruannete jaoks loodud [teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendi veebisait](#).

Foto 1. Edukas päikeseenergiat töötav puurauk Dassenechis Eetioopias

Allikas: kontrollikoda.

38 Kontrollitud tegevusdokumentides käsitleti konkreetseid vajadusi. Need olid koostatud vastavalt suunistele, kuid me leidsime, et kavandatud tegevused ei olnud alati täielikult kooskõlas:

- o olukorra kiireloomulisusega,
- o rakendajate suutlikkusega,
- o potentsiaalsete toetusesaajate realistliku arvuga,
- o kohaliku kontekstiga (nt noorte huvi, töövõimalusi pakkuvad sektorid, olemasolevad struktuurid, varasem toetus),
- o riiklike sihtasutuste volituste, vastutuse, kohustuste ja suutlikkusega ning
- o partnerriikide prioriteetidega (vt [4. selgitus](#)).

4. selgitus

Projekti eesmärkides ei võetud arvesse partnerriigi prioriteete

Aafrika Sarve operatiivkomiteed teavitati, et Etioopias elluviidav projekt toetaks Euroopast tagasipöörduvate Etioopia kodanike kestlikku taasintegreerimist ja aitaks lõppkokkuvõttes kaasa riikliku taasintegreerimise operatiivjuhtimise süsteemi väljatöötamisele. Rändevood näitasid, et Etioopia rändajate eelistatuim sihtkoht oli Saudi Araabia (79%), millele järgnesid Kuveit (20%) ja Dubai (1%).

Etioopia ametivõimude prioriteet oli nende rändajate rühmade tagasitoomine, mitte ebaseaduslike rändajate tagasitoomine Euroopast. Sellest hoolimata kinnitas operatiivkomitee tegevusdokumendi, milles keskendutakse üksnes Euroopast tagasipöördujatele. Selle tulemusena oli mõni kuu enne projekti lõppu taasintegreerimistoetust saanud vähem kui 10% algselt kavandatud Euroopast tagasipöördujatest. Hiljem vähendati lepingu lisaga Euroopast tagasipöördujate sihtarvu ja võimaldati toetust anda ka Pärsia lahe riikidest tagasipöördujatele.

39 Selle tagajärjel leidsime tegevusi, mis ei olnud enam kestlikud, neid oli raske rakendada (vt punkt [79](#)) või need ei olnud otseselt seotud rändekriisi kõige pakilisemate aspektidega. Mõned näited:

- Al Shabbi mereäärse eendi taastamine Benghaziis;
- Rooma teatri restaureerimine Liibüas Sabrathas;
- spordi- ja köögivarustus koolidele, kus vajatakse hädasti põhitaristut (vt [joonis 2](#)).

Foto 2. Elektriühendusega kool sai mikseri, et täiendada toidu valmistamise ja säilitamise alast koolitust

Allikas: kontrollikoda.

40 Kontrollisime EUTFi nõuet järgida ametliku arenguabi eeskirju. Komisjon on OECD-le teatanud, et EUTFi toetus vastab 100% ulatuses ametliku arenguabi tingimustele (vt punkt 13). Erinevalt muudest arenguabi rahastamisvahenditest (nt naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend) ei teatud ametlikust arenguabist otse projektide tasandil. Sellest hoolimata koostas komisjon konkreetsete EUTFi projektide sisenimekirjad, kus oli ära märgitud ka nende vastavus ametliku arenguabi tingimustele. Täheleandavalt sisaldasid üht ametliku arenguabi tingimustele mittevastavat projekti. Leidsime ametliku arenguabi tingimustele mittevastavaid tegevusi ka kolmes meie valimisse kuulunud projektis, mis hõlmasid kahte haru. Komisjon oli kõik need tegevused täiel määral tingimustele vastavaks lugenud. Nende kolme projektiga toetatakse piirihaldust/kontrolli, mis on vähemalt osaliselt rahastaja huvides või mis on andnud rahastamiskõlbmatuid väljundeid. Selle tulemusena teatati EUTFi rahastamise vastavusest ametliku arenguabi tingimustele 100% ulatuses, kuigi see tegelikult nii ei ole. Komisjon ei kohaldanud kahtluse korral ametliku arenguabi aruandluse suhtes ettevaatusabinõusid.

Hoolimata uuenduslikust lähenemisviisist inimõigustega seotud riskide kindlakstegemisele keerulises keskkonnas, ei käsitletud neid riske põhjalikult

Võimalike inimõigustega seotud riskide hindamine ei olnud kõikehõlmav

41 Üks EUTFi strateegia kaheksast põhimõttest¹⁵ ja strateegianõukogu liikmete rõhutatud prioriteet on vajadus järgida kahju mittetekomitamise põhimõtet (vt **5. selgitus**). Komisjon on võtnud endale kohustuse järgida seda põhimõtet ja ÜRO inimõigustel põhinevat lähenemisviisi kogu EUTFi projektitsükli jooksul. Seetõttu uurisime, kas valimisse kaasatud EUTFi meetmed tõid esile võimalikud riskid inimõigustele ja sisaldasid sobivaid leevendusmeetmeid.

5. selgitus

Kahju mittetekomitamise põhimõte

Uus Euroopa arengukonsensus: „Meie maailm, meie väärikus, meie tulevik“ kohustab konkreetselt ELi ja selle liikmesriike lähtuma „õigustel põhinevast lähenemisviisist arengukoostööle, mis hõlmab kõiki inimõigusi“. Õigustel põhinev lähenemisviis hõlmab laiemat õiguste kategooriat kui inimõigused. Selle eesmärk on järgida kahte põhimõtet: „ära tekita kahju“ ja „tee maksimaalselt head“¹⁶.

Kahju mittetekomitamise põhimõtte kohaselt ei tohiks arengukoostöö põhjustada vastuvõetamatut kahju ega inimõiguste rikkumisi¹⁷.

¹⁵ Strateegiline suunav dokument, lk 10.

¹⁶ Õigustel põhineva lähenemisviisi vahendid, SWD(2014) 152, lk 5–7 ja 15.

¹⁷ Õigustel põhineva lähenemisviisi vahendid, lk 15.

42 Tegevusdokumendid läbivad enne operatiivkomiteedele esitamist komisjonis sisemise kvaliteedikontrolli. Komisjon jagas meiega oma märkusi kaheksa tegevusdokumendi kvaliteedikontrolli kohta, mis olid seotud meie valimisse kuulunud 16 projektist kaheksaga. Ülejäänud kaheksa puhul puudusid tõendid kontrollide tegemise kohta. Kontrollide puudumine puudutas vähemalt ühte projekti kõigis kolmes harus. Läbivaatamisprotsessi käigus tehtud märkusi ei võetud süstemaatiliselt arvesse. Tegevusdokumentide heakskiitmisel või muutmisel ei ole nendega seotud riskid teada ja seetõttu ei pruugi olla võimalik neid konkreetsete tegevuste kaudu maandada. Kui operatiivkomitee on meetme heaks kiitnud, tuleb seda rakendada kooskõlas tegevusdokumendiga. EUTFi juht teavitab operatiivkomiteed üksnes olulistest muudatustest (nt eelarve suurenemine rohkem kui 20% või olulised muudatused meetme laadis ja eesmärkides). Muudatusi, mis jäävad alla 20% eelarvest või on seotud inimõiguste kaitsemeetmetega, ei käsitata oluliste muudatustena (vt [6. selgitus](#)).

6. selgitus

Näide projekti rakendamise käigus tehtud muudatustest, mida ei peetud oluliseks

Üks piirkondlik projekt Marokos ja Tuneesias, mille puhul kontrollisime Tuneesia tegevust, oli suunatud ametiasutuste suutlikkuse suurendamisele mereseire ja rände haldamise valdkonnas. Tegevusdokumendis esitati Põhja-Aafrika operatiivkomiteele loetelu võimalikest rahastamismoodulitest ja -väljunditest. Komisjoni ja projekti elluvijja vahel 2018. aasta augustis sõlmitud esialgses lepingus keskenduti kuue prioriteetse mereseireala toetamisele.

2020. aastal otsustas komisjon, hoolimata viivitustest rakendamisel (2020. aasta septembriks oli Tuneesia osast eraldatud 15%, kuid kogu summa ei olnud veel välja makstud), suurendada projekti Tuneesia osa eelarvet 10 miljoni euro võrra. Lisavahendeid oli taotletud kogu rannajoont hõlmava järelvalvesüsteemi jaoks. Projekti elluvijja mõistis hiljem, et selle osa kohta ei sõlmita lepingut või seda ei lõpetata enne EUTFi tegevuse lõppemist. Seetõttu tühistati 2022. aastal algatatud hange 2023. aastal ja ülejäänud vahendid (5 miljonit eurot) tehti kättesaadavaks muude seadmete ostmiseks.

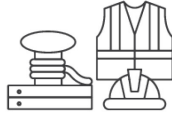
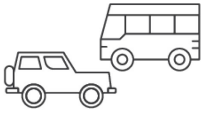
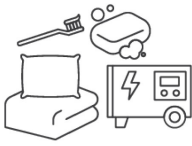
Täheldasime, et selle projekti esialgset tegevusdokumenti muudeti, et võtta arvesse liikmesriikide märkusi inimõiguste mõõtme kohta. Muudetud tegevusdokumendist jäeti välja viited vajadusele edendada rände haldamisel õigustel põhinevat lähenemisviisi. Eelkõige on vaja toetada koordineerimist piirivalveasutuste ning riiklike inimõiguste ja ohvrite kaitsega tegelevate asutuste vahel; suurendada piirivalveasutuste suutlikkust tuvastada ja ennetada võimalikke õiguste rikkumisi, näiteks inimkaubanduse juhtumeid piiripunktides; ning tugevdada piiril tuvastatud inimõiguste rikkumiste ohvrite abistamise võimalusi. Sellest tulenevalt ei jagatud seda teavet operatiivkomiteega.

43 Tegevusdokumentide riskiosad on üldiselt standardse vormi ja pikkusega, olenemata väga erinevast mõjust inimõigustele. Näiteks ei ole olulist erinevust töökohtade loomise ja julgeolekumeetmete riskianalüüside vahel. Meie 16 projektist koosneva valimi kolme projekti tegevusdokumentides ei liigitatud riskitaset (madal/keskmine/kõrge) ega viidatud riski vähendamise meetmetele.

44 Meie valimi viie projekti tegevusdokumendis toodi välja vähemalt üks inimõigustealane risk, kuid ülejäänud dokumentides seda ei tehtud. Kolmes neist viiest mainiti pingete tekkimise ohtu tagasipöördujate/pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade vahel. See risk oli aga sama suur ka teiste meie valimisse kuulunud projektide puhul.

45 Risk on loomulikult suurem, kui meetmeid rakendatakse äärmiselt ebastabiilsetes piirkondades ja nendega kaasnevad piirihaldus- või julgeolekumeetmed. Viis meie valimisse kuulunud tegevusdokumenti hõlmasid seda kõrgemat riskitaset. Kaks neist ei hõlmanud aga võimalikku ohtu inimõigustele ja ülejäänud kolm tõid esile piiratud arvu riske. Lisaks sellele ei võetud analüüsis arvesse valdkondadevahelisi riske, mis tulenevad mitme meetme rakendamisest samas riigis, nagu on näidatud [joonise 11](#) teises veerus.

Joonis 11. EUTFi mitme Liibüas toimuva tegevusega seotud võimalikud inimõigustealased riskid

ELi kavatsused	EUTFist antud toetus	Kontrollikoja hinnang võimalikele riskidele, mida ei ole projektidokumentides esile tõstetud
<ul style="list-style-type: none"> • Tõhustada mereseiret • Vähendada merel hukkunute arvu 	 <p>Seadmed, paadid ja koolituskursused</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Seadmeid võivad kasutada ka muud osalejad kui kavandatud toetusesaajad • Koolitatud töötajad ei pruugi järgida kahju mittetekitamise põhimõtet • Toetusesaajad ei pruugi nõustuda kolmanda isiku poolse järelevalvega
<ul style="list-style-type: none"> • Parandada kinnipidamiskeskuste tingimusi elupäästvate sekkumiste abil ja rändajate inimõiguste kaitset 	 <p>Tööd/seadmed maabumiskohtades</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liibüa rannikuvalve / rannikuvalve üldadministratsioon võivad kaotada kontrolli maabumiskohtade üle ja rahastajate juurdepääs võib olla piiratud • Maabumiskohti võivad kasutada muud mitteametlikud osalejad ja soovimatutel eesmärkidel • Puudub kontroll: kontrollikoda ei saanud ühte rahastatud maabumiskohta külastada, sest omanik oli vahetunud
<ul style="list-style-type: none"> • Luua põhirajatised otsingu- ja päästeoperatsioonide ning piirivalve- ja kontrollioperatsioonide paremaks korraldamiseks • Tõhustada maismaapiiri järelevalvet 	 <p>Autod ja bussid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EUTFi toetus võis hõlbustada rändajate paigutamist kinnipidamiskeskustesse, süvendades nende ülerahvastatust • Autosid/busse ei pruugi kasutada ettenähtud toetusesaajad ettenähtud otstarbel
<ul style="list-style-type: none"> • Parandada kinnipidamiskeskuste tingimusi elupäästvate sekkumiste abil ja rändajate inimõiguste kaitset 	 <p>Tööd/seadmed kinnipidamiskeskustes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toetatavad kinnipidamiskeskused ei pruugi olla humanitaar- ja arenguabi andjatele korrapäraselt ligipääsetavad • Ebaseadusliku sisserändega võitlemise osakonna suletud kinnipidamiskeskused võivad olla teiste ebaseaduslike üle piiri toimetamises osalevate mitteametlike osalejate kontrolli all • Seadmeid ei pruugita kasutada ettenähtud otstarbel või need võidakse maha müüa • Allhanked võisid tuua kasu kuritegelikele organisatsioonidele

Allikas: kontrollikoda.

46 Rakendamise tasandil leidsime, et meetmete puhul ei ole piisavalt arvesse võetud riske, mis on seotud kahju mittetekitamise põhimõttega.

- Üheksa tegevusdokumenti (16-st valimisse kuulunud projektist 10) ei sisaldanud konkreetseid meetmeid kahju tekitamise riskide vältimiseks. 10 projektist kuues viidi siiski ellu seda põhimõtet järgivaid tegevusi (konsulterimine hõimupealikega, loodusvarade kaardistamine koos kohalike kogukondadega, keskendumine rohkem naistele kui meestele, sarnane toetus kohalikele elanikele ja tagasipöördujatele, inimõiguste alane koolitus jne). Ühes projektis minimeeriti vastuvõtivate kogukondade ja majanduslikust toetusest kasu saavate tagasipöördujate vaheliste pingete tekkimise ohtu, korraldades kogukonna dialoogisessioone ja taasintegreerimistegevusi.
- Viis tegevusdokumenti (ülejäanud kuus projekti) sisaldasid kahju mittetekitamise riske käsitlevaid meetmeid, mida ei viidud süstemaatiliselt ellu konkreetsete tegevuste või projekti tasandi näitajatenäna, mis kinnitaksid nende nõuetekohast rakendamist (vt näide [7. selgituses](#)).

7. selgitus

Näited kavandatud leevendusmeetmetest, mille kohta on vähe tõendeid, et neid projekti käigus rakendati

Liibüa piirihaldusprojekti esimese etapi tegevusdokumendis märgiti, et Itaalia õiguskaitseametnikud jälgivad mere- ja maismaavarustuse nõuetekohast kasutamist ning et projektist kasu saavate Liibüa ametnike valimiseks ja kontrollimiseks kehtestatakse ranged kriteeriumid. Me ei leidnud tõendeid selle kohta, et neid leevendusmeetmeid oleks alates projekti algusest 2018. aastal kordagi rakendatud.

Projekti teise etapi tegevusdokumendis viidati erikoolitusele ÜRO inimõiguste büroo soovitatud põhimõtete ja suuniste kohta, mis käsitlevad inimõigusi rahvusvahelistel piiridel. Küsitletud toetusesaajad ütlesid, et nad on saanud inimõiguste alast koolitust teistelt sidusrühmadelt, kuid mitte projekti elluviijalt.

Projekti elluviija koolitusprogramm aastateks 2022–2024 sisaldas rahvusvahelise mereõiguse ja inimõigustealase õiguse ning rahvusvaheliste otsingu- ja päästekonventsioonide mooduleid. Me ei näinud siiski ametlikke tõendeid nende kursuste ulatuse ja sisu kohta (nt kursuste ülevaade, Powerpointi slaidid, koolituse kestus tundides, kohalolijate nimekiri), kuna enamik neist koosnes merel toimuvatest praktilistest koolitustest. Meile saadeti üks 30-minutiline ettekanne standardse operatiivse otsingu- ja päästeprotseduuri koostamise kohta, millel on õiguslikud tagajärjed inimõigustele. See korraldati 2023. aasta märtsis Roomas kuuele Liibüa kõrgele ametnikule. Maismaapiiri haldamisega seotud rahvusvaheliste standardite, sealhulgas inimõiguste alane koolitus algas alles 2023. aastal.

47 Kõigi rahastamislepingute üldtingimustes on sätestatud, et tegevus peatatakse, kui EL tuvastab ametlikult inimõiguste rikkumise. Ühe projekti leping sisaldas uut klauslit, mille kohaselt sõltub seadmete tarnimine kahju mittetekitamise põhimõtte ja inimõiguste järgimisest. Klausel lisati projekti elluviimise käigus ja seda ei kohaldatud varem üle antud seadmete suhtes. Ühe teise projekti kasutuspiirangud olid sarnased, kuigi leebemad, kuid lepingu üldtingimustes viidati siiski vajadusele järgida ELi piiranguid. Seda klauslit ei kohaldatud aga järjepidevalt kõigi projektide suhtes, eelkõige julgeoleku, piirihalduse või muude tundlike tegevustega seotud projektide suhtes.

Inimõiguste järelevalve ja aruandlus ei olnud piisavalt usaldusväärsed, ehkki katsetati kolmanda isiku poolset järelevalvet

48 Hindasime, kas komisjon:

- o tegi kindlaks usaldusväärsed partnerid, kes teeksid täiendavat järelevalvet EUTFi inimõigustele keskenduva tegevuse üle;
- o kehtestas menetlused EUTFi projektidega seotud väidetavate inimõiguste rikkumiste registreerimiseks ja kontrollimiseks;
- o kehtestas selged juhised tundlike projektidega seotud päringute käsitlemiseks;
- o kehtestas selged kriteeriumid EUTFi tegevuse peatamiseks.

Kahju mittetekomitamise põhimõtte järgimise kontrollimine algas 2020. aastal, kuid komisjoni enda aruannetes ei olnud selle kohta piisavalt tõendeid

49 Komisjon on seisukohal, et projektide elluvijatel (liikmesriikide arenguagentuurid, ÜRO agentuurid või valitsusvälised organisatsioonid) lasub esmane vastutus inimõiguste ja kahju mittetekomitamise põhimõtte järgimise tagamise eest rakendamise ajal. Kuigi leidsime, et rakenduspartnerid olid kehtestanud menetlussuunised, ei esitatud meile tõendeid dokumenteeritud kontrollide kohta.

50 Ebastabiilne keskkond, milles EUTF tegutseb, tekitab probleeme projektide järelevalves. Komisjon, projektide elluvijad ja muud töövõtjad on seisnud silmitsi sarnaste takistustega, mida kogesime näiteks kinnipidamiskeskustesse ja muudesse ametlikku luba vajavatesse kohtadesse pääsemisel. Somaalias ja Liibüas kasutab komisjon tulemuste hindamiseks välistöövõtjaid, kes jälgivad konkreetsete projektide rakendamist. Suurem osa küsitletud programmiametnikest sai teha kohapealseid kontrollkäike nende vastutusalasse kuuluvate projektide juurde, kuid veerand neist teatas, et see ei olnud võimalik – peamiselt piiratud ressursside (personal, eelarve, sõidukid) ja/või julgeolekuprobleemide tõttu. Vaatasime läbi 58 kontrollkäikude aruannet EUTFi projektide kohta viies külastatud riigis ja leidsime ainult ühe, milles viidatakse kahju mittetekomitamise põhimõtte kontrollimisele. Üheski ülejäänud 57 aruandes ei olnud tõendeid selliste kontrollide kohta või ei selgitatud, miks kontrollide tegemine ei olnud vajalik.

51 Alates 2020. aastast on konsultandid lisanud tulemustele orienteeritud seire aruannetesse inimõiguste ja kahju mittetekomitamise põhimõtte kontrollid. Nende kontrollide kohaselt ei esinenud 130 projektist 121-s (93%) inimõigustega seotud probleeme. Tulemustele orienteeritud seire konsultandid leidsid, et üheksa projekti puhul ei olnud kahju mittetekomitamise riske leevendatud.

Inimõigustega seotud riskide jälgimine Liibüas on uus praktika, kuid ei ole märke, et riske oleks käsitletud

52 2019. aasta detsembris sõlmis komisjon esimest korda Liibüas lepingu väliskonsultandiga, et jälgida,

- o mil määral on EUTFi projektid edendanud ja kaitsnud toetusesaajate inimõigusi kooskõlas lähenemisviisiga, mida EL on kohustunud järgima;
- o kuidas on EUTFi koolitustegevus mõjutanud inimõiguste austamist.

53 Inimõiguste järelevalve kolmanda isiku poolt on keeruline ja tundlik mehhanism. EL kasutas seda lähenemisviisi esimest korda Liibüas. Seda mehhanismi ei ole aga kehtestatud teistes riikides, kus inimõigused võivad ohus olla. Liibüa leping ei hõlmanud EUTFi lepingute kogu rakendusperioodi. EUTF alustas projektide rakendamist Liibüas 2016. aastal ja tegevus jätkub 2025. aastani, ning töövõtja esitas alates 2020. aasta septembrist kuni 2022. aasta detsembrini 27 kuaruannet. Seejärel jäi üheksa kuud vahele, enne kui 2023. aasta septembris sõlmiti teine leping.

54 Iga kuu seirearuandes kirjeldatakse mitmesuguseid sündmusi ja võimalikke riske, mida Liibüas eelmise kuu jooksul täheldati. Järelevalve ulatus sõltub kontekstist ega hõlma kõigi väljundite ja tegevuste (nt elektrigeneraatorid või koolituskursused) inimõigustele avalduva mõju põhjalikku uurimist. Aruanded annavad EUTFi töötajatele kasulikku teavet keerulise olukorra kohta kohapeal.

55 Igakuised järelevalvearuanded on potentsiaalselt kasulik uus teabeallikas komisjoni töötajatele, kuid komisjon ei ole siiski kehtestanud protsessi nendes aruannetes sisalduva teabe põhjal järelmeetmete võtmiseks. Komisjoni töötajad, kellel puuduvad põhjalikud teadmised EUTFi rahastatud tegevustest Liibüas, eelkõige nende asukohast, ei saa seostada esiletõstetud riske EUTFi projektidega ega hinnata, kas ELi rahastatud seadmeid kasutatakse eesmärgipäraselt ja kooskõlas kahju mittetekitamise põhimõttega.

56 Täheldasime oma audititöö käigus, et komisjoni töötajad nii Brüsselis kui ka delegatsioonides ei olnud EUTFi tegevuse üksikasjade ega asukohaga täielikult kursis. Meie kõigi poliitikaharude programmiametnike küsitlus näitas, et paljudel neist puudus täielik teave väljundite ja tegevuste asukoha kohta.

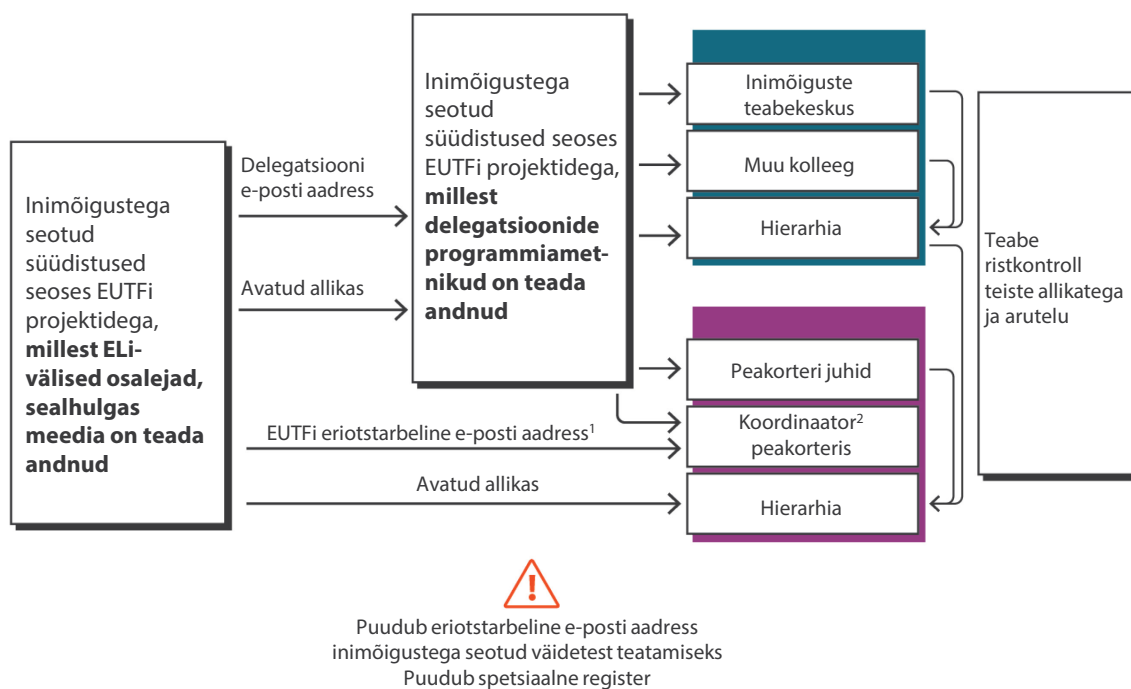
57 Komisjon ja Euroopa välis teenistus ei ole igakuiseid seirearuandeid EUTFi rahastajate ega projektide elluvijatega jaganud. Projektide elluvijad said siiski koopiad viiest temaatilisest aruandest, mis sisaldasid üksikasju EUTFi tegevust ohustavate konkreetsete riskide kohta ja soovitusi. Nendes aruannetes juhiti tähelepanu süstemaatilise ja põhjaliku konfliktitundlikkuse hindamise puudumisele. Komisjon, töövõtja ja asjaomased projekti elluvijad leppisid kokku tegevuskavas, mida jälgitakse teise lepingu raames esitatud järelevalvearuannetes (vt punkt [54](#)).

Puuduvad ametlikud menetlused väidetavatest inimõiguste rikkumistest teatamiseks ja nende hindamiseks

58 Komisjon leiab, et lepingutingimused, mis võimaldavad tegevuse ELi otsuse korral peatada, on osa piisavatest kaitsemeetmetest, et leevendada kahju mittetekitamise või inimõigustega seotud riske. Me ei leidnud aga selgeid ega dokumenteeritud näiteid ega praktilisi suuniseid selle kohta, millised meetmed võivad tingida ELi otsuse tegevuse peatamise kohta. Komisjon on teatanud, et ta peatab toetuse andmise, kui ELi kulutuste ja väidetava inimõiguste rikkumise vahel on otsene seos, tuginedes vajalikkuse ja proportsionaalsuse individuaalsele hindamisele, võttes arvesse ka riigi konteksti. Hoolimata selliste väidetavate rikkumiste olemasolust ei suutnud komisjon tuua näiteid ametliku hindamise kohta, mis on tehtud seoses EUTFi tegevusega. Komisjon on kirjeldanud meile olukordi, mis võivad viia teatavate tegevuste peatamiseni Liibüas. Ehkki me leidsime selgeid viiteid sellele, et üks sellistest olukordadest on aset leidnud, ei ole komisjon siiani peatanud ühtegi EUTFi tegevust Liibüas, kuna leiab, et toetus peab jätkuma, et hoida elu ja leevendada rändajate kannatusi.

59 Kümme EUTFi programmiametnikku, keda me kolme poliitikaharu raames konfidentsiaalselt küsitlesime, märkisid, et nad on teavitanud teisi kolleege väidetavatest inimõiguste rikkumistest. Peakorteril oli komisjonis registreeritud aga vaid üks süüdistus. Komisjon selgitas meile, et esitatud teabe konfidentsiaalsuse tagamiseks võib väiteid jagada rikkumisest teatava isiku vahetu juhiga (sektori juhataja, koostööjuht, finants- ja lepingujuht, delegatsiooni juht) vastavalt vajadusele. EUTFi kõigi kolme haru jaoks ühiseid ametlikke kirjalikke aruandlusmenetlusi ei ole kehtestatud. Seega saab süüdistustest teatada eri isikutele eri viisidel (vt [joonis 12](#)). Peaaegu kolm neljandikku vastanutest ütles, et nad ei ole saanud mingeid suuniseid selle kohta, kuidas edastada väiteid inimõiguste rikkumiste kohta.

Joonis 12. EUTFi projektidega seotud väidetavatest inimõiguste rikkumistest teatamine ja nende menetlemine varieerub

¹ INTPA-EUTF-AFRICA@ec.europa.eu

² Koordineerib kolme haru

Allikas: kontrollikoda küsitluse vastuste ja komisjoniga peetud arutelude põhjal.

60 On oht, et väiteid ei dokumenteerita ega töödelda täielikult, eriti töäjõu volavuse korral. Auditi ajal ei olnud komisjonil ega Euroopa välisestusel ühist konfidentsiaalset andmehoidlat, mis aitaks tagada, et väiteid registreeritakse ja hallatakse nõuetekohaselt. Seetõttu ei saa me kinnitada, et kõigi väidete suhtes on meetmeid võetud.

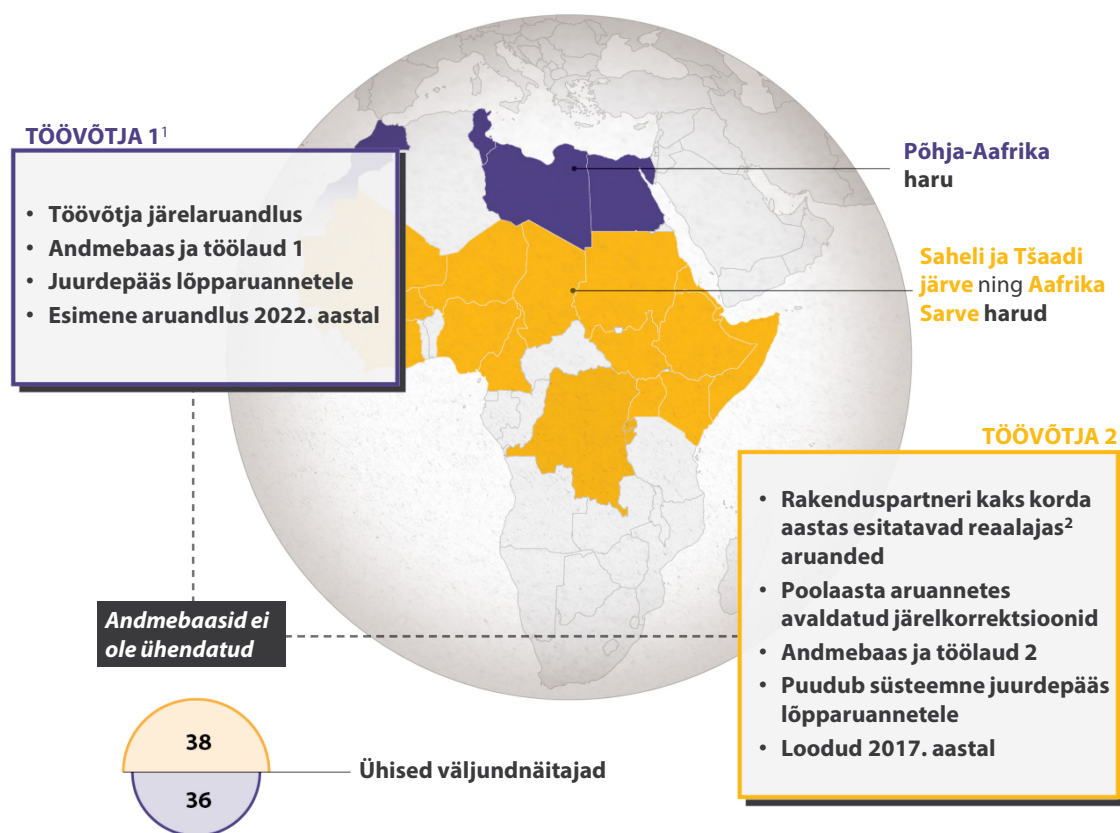
Seire- ja aruandlussüsteemi elemendid ei ole täpsed ega näita veel, millised lähenemisviisid on kõige paremini toimunud

Seiresüsteem koondab teavet kõigist projektidest, kuid ei ole täpne ja hindab saavutusi tegelikust suuremaks

61 Hindasime, kas EUTFi tulemusi jälgiti projektide ja EUTFi tasandil tõhusalt. Projektide tasandil teevad seiret rakenduspartnerid ja EUTFi operatiivjuhid ELi delegatsioonides ning tulemustele suunatud järelevalve ja kolmandate isikute järelevalvearuannete kaudu. EUTF on loonud uue eraldiseisva süsteemi ühiste saavutuste mõõtmiseks. 2018. aastal soovitasime komisjonil parandada EUTFi järelevalvet. 2017. aastal oli EUTF juba alustanud uue seire- ja õppesüsteemi loomist, et koondada teavet kõigist EUTFi projektidest 38 ühise väljundnäitaja alla Saheli ja Tšaadi järve haru ja Aafrika Sarve haru puhul ning 36 ühise väljundnäitaja alla Põhja-Aafrika haru puhul (vt näited [IV lisas](#)). Seire- ja õppesüsteem on EUTFi peamine vahend ühiste väljundnäitajate jälgimiseks ja tulemuste jagamiseks sidusrühmadega. Väljundnäitajad esitatakse EUTFi aastaaruandes, strateegianõukogu koosolekutel ja EUTFi [veebisaidil](#), kuid ilma välise sõltumatu kontrollita.

62 Kolm eraldiseisvat välistöövõtjat on alates 2016. aastast kogunud ja koondanud seire- ja õppesüsteemi jaoks andmeid ning teinud uuringuid ja analüüse ligikaudu 18 miljoni euro eest. Praegu haldab üks välistöövõtja Aafrika Sarve haru ja Saheli ja Tšaadi järve haru andmeid ning teine vastutab Põhja-Aafrika haru eest (vt [joonis 13](#)).

Joonis 13. Andmete kogumine töövõtjate poolt seire- ja õppesüsteemi aruandluse alusena

¹ 2017.–2021. aasta andmed esitas algselt teine töövõtja, kuid töövõtja 1 kasutatud metoodika võimaldas esitada alates 2017. aastast aruandlust koondtulemuste kohta.

² Reaaliajas aruandlus ei põhine tingimata kättesaadavatel (ametlikel) kirjeldavatel aruannetel, vaid selle eesmärk on kajastada olukorda igas kvartalis või igal poolaastal, erinevalt nendel aruannetel põhinevast järelaruandlusest.

Märkus: kaardil esitatud piiride ja tähiste kasutamine ei tähenda ÜRO-poolset ametlikku toetust ega heakskiitu.

Allikas: kontrollikoda seire- ja õppesüsteemi põhjal.

63 Kasutasime **IV lisas** esitatud 11 näitajast koosnevat valimit, et kontrollida, kas seire- ja õppesüsteemi aruandlus oli täpne. Leidsime vigu ja ebatäpsusi kõigis valimisse kuulunud projektides. Saheli ja Tšaadi järve haru ja Aafrika Sarve haru käsitlevates aruannetes esines rohkem vastuolusid kui Põhja-Aafrika haru aruannetes. Osaliselt on see tingitud sellest, et Põhja-Aafrika haru konsultant tugines projektide elluviijate esitatud teabele pärast selle kinnitamist komisjoni operatiivjuhtide poolt, kuid ühtlasi püüdis vältida topeltarvestust, rakendades ettevaatlikumat lähenemisviisi. Muude harude puhul lisati andmed seire- ja õppesüsteemi kord kvartalis enne aruannete kinnitamist komisjoni ametnike poolt. Vastuolud olid tingitud järgmistest asjaoludest:

- muutused metoodikas (seire- ja õppesüsteem loodi 2017. aastal pärast esimeste projektide lepingute sõlmimist);
- puudused metoodikas (vt **8. selgitus**);

8. selgitus

Näide ebatäpset aruandlust põhjustavast puudusest metoodikas

Etiopias viidi ellu projekt, mille eesmärk oli tegeleda kätepesupunktide puudumise probleemiga, et aeglustada COVID-19 levikut. Projekti elluviija teatas 100 kätepesupunkti, kuid seire- ja õppesüsteem teatas neist 100 eraldi üksusena, mitte ühe ehitatud ja/või taastatud sotsiaalse taristuna. Leiame, et need seadmed oleks tulnud esitada põhiteenuste näitaja all kui „mikrotaristud (välikäimlad, puuraugud, elekter)“ ja arvestada ühe üksusena.

© Projekti elluviijad. Kõik õigused kaitstud.

- väljundite üledeklareerimine 16 projektist 13 puhul (rohkem levinud kui aladeklareerimine, näiteks toetusesaajate, taristu või pindala topeltarvestus (vt [9. selgitus](#));
- projektide elluviijate jagatava üksikasjaliku teabe puudumine, mille avastasime kohapealsete kontrollide käigus;
- seire- ja õppesüsteemi töövõtjate probleemid rakenduspartneritelt täpsete ja õigeaegsete andmete saamisel.

9. selgitus

Näited tööstusparkide ja ettevõtlustaristute arvu üledeklareerimisest ja nende kohta valeandmete esitamisest

Neli meie valimisse kuulunud projekti teatasid kokku 62-st ehitatud, laiendatud või täiustatud tööstuspargist ja/või ettevõtlustaristust. Leidsime, et need neli projekti ei hõlmanud ühtegi tööstusparki. Väljundid, mida me suutsime kontrollida, olid seotud ettevõtlustaristu või seadmetega. Meil polnud võimalik hankida piisavalt teavet, et kinnitada 62-st teatatud üksusest 33 olemasolu, või olid need seire- ja õppesüsteemis valesti esitatud.

Ühes projektis teatati selle näitaja raames 12 väljundist. Külastasime ühte toetatud struktuuri ja leidsime, et see oli olemas juba mitu aastat ja selle olid ehitanud kohalikud ametiasutused. EUTFi toetust oli antud ainult väikeste IT-seadmete kujul: sülearvuti, printer, peakomplekt ja märkmikarvuti.

64 Oma 2018. aasta aruandes soovitasime, et projektide kavandamisdokumendid (loogiline raamistik) sisaldaksid konkreetseid, mõõdetavaid, saavutatavaid, realistlikke ja tähtjalisi (SMART) eesmärke (vt *lisa*). Oma vastustes aruandele märkis komisjon, et tagab selle, et näitajad oleksid SMART-näitajad. Pärast seda on loogilist raamistikku ajakohastatud. Üld- ja erieesmärkide mõõtmiseks kasutatavad näitajad ei ole siiski veel täielikult konkreetseid, asjakohased, mõõdetavad ega saavutatavad (vt *10. selgitus*). Edusammude mõõtmist raskendab asjaolu, et peaaegu pooltel näitajatel puuduvad selged lähtetasemed ja kolmandiku näitajate eesmärgid on ebaselged või puuduvad. Alates 2020. aastast on EUTFi projektide tulemustele orienteeritud seiret tegevad töövõtjad leidnud probleeme rohkem kui poolte jälgitavate projektide loogilistes raamistikes.

10. selgitus

Näide muu kui SMART-näitaja kohta

Ühe projekti raames kehtestati näitaja „riiklike ja rahvusvaheliste ekspertide hinnang ning nende ekspertide osakaal, kes tajuvad ebaseadusliku rände vähenemist ja sellest tuleneva haavatavuse leevenemist“, et mõõta edusamme eesmärgi „leevendada ebaseaduslikust rändest tulenevat haavatavust ja võidelda ebaseadusliku rände vastu“ saavutamisel.

Näitaja ei ole konkreetne: see mitte üksnes ei põhine arvamustel, vaid selles ei täpsustata ka, milliste ekspertidega tuleb konsulteerida ja milliseid allikaid tuleb andmete kogumiseks kasutada. Selles ei kehtestata lähteväärtust ja ainus eesmärk on vähenemine.

Endiselt ei ole piisavalt andmeid, mis näitaksid, kui kestlikult tegeleb EUTF ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjustega

65 Me kontrollisime, kas EUTFi aruandlus on täpne ning annab õiglase ülevaate saavutustest (tõhusus, tulemuslikkus, mõju) ja probleemidest. Samuti kontrollisime, kas külastatud projektide väljundid on säilinud ja pärast lõpetamist kasutuses ning kas projektid on kaasa aidanud positiivsetele arengutulemustele ja mõjule.

Teatatud saavutused on positiivsed, kuid neis ei määratleta parimaid lähenemisviise ebaseadusliku rände ja sundrände vähendamiseks

66 Tulemustele orienteeritud seire aruannetest nähtub, et pool EUTFi väljunditest on ettenähtud kvaliteediga. Auditi ajal teatati, et meie valimisse kuulunud projektides on ellu viidud märkimisväärses mahus (kuid mitte kõiki) kavandatud tegevusi ja ehitustöid ning tarnitud seadmeid (vt *II lisa*). 16 projektist viie rakendamine oli aga veel pooleli. Kohapealsete kontrollkäikude käigus tuvastasime kolme projekti elluviijate poolt väljundite üledeklareerimise (vt näide *fotol 3* käsitöökoja hoone ehitamise kohta, mis aruande kohaselt oli lõpule viidud).

Foto 3. Lõpetamata käsitöökoja hoone lepingu lõppedes

Allikas: kontrollikoda.

67 EUTF ei ole määratlenud ei lähtealuseid ega eesmärke üldiste edusammude ja saavutuste mõõtmiseks. Lisaks ei ole võimalik koondada EUTFi portfelli tulemusandmeid samal viisil kui väljundandmeid, peamiselt seetõttu, et EUTFi ühiseid tulemusnäitajaid ei olnud enne programmide koostamist välja töötatud¹⁸. EUTFi järelvalvearuanded sisaldavad siiski projektipõhiseid analüüse Saheli ja Tšaadi järve haru ja Põhja-Aafrika haru kohta. Aafrika Sarv on koondanud sarnaste projektide puhul piiratud arvu näitajaid, keskendudes kasule, mida EUTFi toetus toob kodumajapidamiste sissetulekule, toiduga kindlustatusele, toitumisele ja tervishoiule, ebaseadusliku rände vähendamisele ja rände haldamisele.

68 Suurt hulka probleemsemaid EUTFi projekte (auditi ajal 220) jälgiti tulemustele orienteeritud seire aruannete kaudu ja leiti, et kahe kolmandiku puhul olid kavandatud tulemused ohus. Isegi pärast seitset aastat ning hoolimata saadud kogemustest ja vahetuvõtetest ei ole komisjonil ikka veel võimalik kindlaks teha kõige tõhusamaid ja tulemuslikumaid lähenemisviise ebaseadusliku rände ja sundrände vähendamiseks Aafrikas ega nende kohta aru anda.

¹⁸ EUTFi seire- ja õppesüsteem Aafrika Sarve jaoks, detsember 2023, lk 14.

69 Leidsime, et üks meie valimisse kuulunud projektidest saavutas oma üld- ja erieesmärgid ning 11 projekti saavutasid need osaliselt (vt [II lisa](#)). Andmete puudulikkuse ja SMART-näitajate puudumise tõttu on aga raske mõõta täpseid tulemusi ja mõju (vt näide [10. selgituses](#)). Ülejäänud nelja projekti tegevus on veel pooleli.

Esitatud tulemusi mõjutavad kestlikkuse ja ülehindamisega seotud probleemid

70 Mauritaanias auditeerisime ühte julgeolekuprojekti, mis oli seotud liikuvate julgeolekujõudude väljaõppe ja varustamisega, eelkõige äärepoolsemates piirkondades, et parandada avalikku julgeolekut ja aidata kaasa riigi stabiilsusele. Julgeolekujõud on üleujutuste korral evakueerinud inimesi ja vara ning pidanud kinni salakaubana veetavaid relvi, uimasteid, kütust ja ebaseaduslikke rändajaid. Samuti on nad aidanud vahistada vanglast põgenenud süüdimõistetud terroriste. Projekt on olnud edukas, kuid mitte riigiüleste eesmärkide poolest (piirkondlik kooskõlastamine teiste riikidega puudus).

71 Kolm meie valimisse kuulunud projekti toetasid piirihaldust ja eelkõige piirikontrolli, kuid ühelgi neist ei olnud tulemusnäitajat, mille abil mõõta päästetud/kinnipeetud inimeste arvu või mõju rändevooadele. Kokkuvõttes ei ole piisavalt andmeid, et näidata EUTFi toetuse mõju, eelkõige Vahemere keskosa rändeteed kasutavate rändajate arvu vähendamisele (vt kolme projekti hulgast valitud näide [11. selgituses](#)).

11. selgitus

Hoolimata olukorra paranemisest ei ole ikka veel piisavalt andmeid, et luua selge seos EUTFi toetuse ning Liibüa ametiasutuste suutlikkuse vahel piiri- ja rändehalduse valdkonnas

Alates 2018. aastast on Liibüa rannikuvalve üldadministratsioon saanud koolitust ja varustust, eelkõige remonditud paate, kuid tema roll otsingu- ja päästeoperatsioonides on palju piiratam kui Liibüa rannikuvalvel. Liibüa peamine merel tegutseja on Liibüa rannikuvalve, mis sai oma esimese EUTFist rahastatud paadi 2023. aasta juunis.

Kui välja arvata 2019. ja 2020. aasta, on Liibüasse tagasipöördunute arv suurem kui 2016. aastal. Samas hakkas Liibüasse tagasipöördujate osakaal võrreldes lahkumistega 2019. aastal vähenema, hoolimata asjaolust, et Vahemere keskosa rändetee kaudu Euroopasse saabuvate inimeste arv on alates 2019. aastast pidevalt kasvanud. Liibüast lahkuvate rändajate ja Itaaliasse saabujate arv on siiski palju väiksem kui 2016. aastal.

Liibüal ei ole riiklikku otsingu- ja päästekoordinatsioonikeskust ning selle merepäästekoordinatsioonikeskus ei toimi veel, kuigi EUTFist rahastatud varustus anti üle 2021. aasta detsembris (vt [foto 4](#)).

Foto 4. Lukustatud ja kasutamata konteinerid, mis on ette nähtud tulevase merepäästekoordinatsioonikeskuse jaoks Tripolis

Allikas: kontrollikoda.

Komisjoni jaoks koostatud inimõiguste järelevalve aruannetes (vt punkt [54](#)) on märgitud, et Liibüa rannikuvalve asutused ei reageeri alati merel tekkinud hädaolukordadele ega teavita süstemaatiliselt humanitaarorganisatsioone, kes saavad maale tulekul abi osutada. Samuti on aruannetes juhitud tähelepanu sellele, et otsingu- ja päästeoperatsioonid merel toimuvad viisil, mis võib rikkuda rahvusvahelist õigust.

72 Meie valim sisaldas viit projekti, mille eesmärk oli pakkuda pagulastele ja rändajatele kaitset. Kahe projektiga Etioopias ja ühega Gambias toetati meetmeid tagasipöörduvate rändajate taasintegreerimise parandamiseks ja riiklike struktuuride tugevdamiseks. Vaatamata väärtuslikule logistilisele ja materiaalsele toetusele tuli Gambia riiklik rändekoordineerimisorgan harva kokku, kuid töötas välja tegevuskava aastateks 2023–2024, ning rändeteabekeskuste võrgustik muutus rahastamise lõpetamisel mitteaktiivseks. Nii Etioopia kui ka Gambia projektides oli kavas luua suunamissüsteem, et rändajaid käsitlevat teavet saaks edasise abi andmiseks jagada teiste partneritega. Leidsime, et mitte kõik Gambia rahastajad ei kasutanud veebiplatvormi süstemaatiliselt ning esildised põhinesid sihtotstarbelisel teabevahetusel (e-post või telefonikõned), mis tõi kaasa toetuse dubleerimise ohu (vt [12. selgitus](#)). Etioopias ei toiminud veebipõhine platvorm üldse.

12. selgitus

Näide EUTFi korduvast toetusest, millel ei ole tulemusi

2018. aastal sai üks Gambia toetusesaaja EUTFi projekti raames antava taasintegreerimistoetuse raames koolitust ja toetust ettevõtte loomiseks kodulinnukasvatuse sektoris. Ta oli saanud kanad, sööda, ravimid ja seadmed.

2022. aastal sai ta sama toetust mis 2018. aastal, kuigi ta kinnitas suuliselt, et tal ei ole varasemat tegevust olnud.

2023. aastaks, kui me teda külastasime, oli ta kõik oma loomad maha müünud ja ka teine ELi rahastatud projekt ei olnud enam töös.

73 Üks projekt Liibüas pakub rändajatele ja pagulastele mitmes kohas mitut sektorit hõlmavat abi. Humanitaarorganisatsioonidel on aga väga piiratud juurdepääs nendele kohtadele, mis piirab seda, mida nad saavad abivajajate heaks teha. Mõned intervjuueeritud tagasipöördujad olid saanud toiduks mittekasutatavaid esemeid (hambahari, hambapasta, seep), mida nad ei saanud kasutada, kuna neil puudus juurdepääs veele, kuid nad väljendasid heameelt teiste esemete üle, nagu riided ja tekid. EUTFi rahastatud inimõiguste järelevalve aruannetes on juhitud tähelepanu materiaalse abi omastamisele. Ametlikke kinnipidamiskeskusi haldav Liibüa asutus on mitmed neist sulgenud ega osanud meile öelda, kes vastutab EUTFi toetust saanud hoonete eest. Meil ei olnud võimalik külastada ühtegi EUTFi rahastatud kinnipidamiskeskust, sest Liibüa ametivõimud ei võimaldanud meile juurdepääsu. Inimõiguste järelevalve aruannete kohaselt paranesid elamistingimused kinnipidamiskeskustes veidi, kui seal teostati töid, kuid kinnipeetavate kohtlemine ei muutunud.

74 10 meie valimisse kuulunud projekti koosnesid tegevustest, mille eesmärk oli luua töökohti ja majanduslikke võimalusi. Projektaruannetest nähtub, et toetusesaajate sissetulek on suurenenud. Kohtusime kõigi 10 projekti toetusesaajatega ja nad olid saanud toetusega üldiselt rahul, kuigi mõned kurtsid, et see ei vastanud täielikult nende vajadustele.

75 Kaheksa projekti puhul kümnest teatati kokku 14 028 töökoha loomisest. Meie valimi aluseks olevad dokumendid näitavad siiski, et seda arvu on märkimisväärselt paisutatud. Meie kohapealsed kontrollkäigud näitasid, et paljud tegevused ja seega ka väidetavad töökohad ei olnud kestlikud (vt [13. selgitus](#)). Pikaajalisi vajadusi on projekti kestel raske rahuldada. Toetusesaajatele pakuti vähe tuge ja ebapiisavat juhendamist usaldusväärse äriplaani koostamiseks, turuanalüüsi tegemiseks või raamatupidamise põhitõdede omandamiseks. Ühes valimisse kuuluvas tegevusdokumendis märgitakse, et koolitus ja toetus väikesemahuliste elatusallikatele ei ole hilisema tööhõive või suurema iseseisvuse seisukohast alati edukaks osutunud, kuid seda riski ei rõhutatud teistes sarnaseid tegevusi rakendavates projektides.

13. selgitus

Näiteid jätkusuutmatutest tulemustest

Ühe Etioopia projekti raames loodud töökohad ei olnud kestlikud

Ebaseadusliku rände ennetamise projekt, millega suurendati tööhõivet Etioopias, vähendas töötuse määra viies suure rändega piirkonnas kõigest 0,32%, saavutades vaid 3,61% seatud eesmärgist. 2021. aastal oli 5422 töökohast pärast kolme kuud töötamist alles hinnanguliselt 3335 töökohta. 2023. aastal, meie auditi toimumise ajal, ei olnud andmed loodud töökohtade kohta aga enam kättesaadavad. Seega on ebaselge, kui kestlikud olid töökohad ja mil määral aitas projekt hoida tagasipöördujaid püüdest uuesti lahkuda.

Tapamaja ja kodulinnukasvatuse hoone on tegevuse lõpetanud ja ootele pandud, kuna need ei ole majanduslikult elujõulised

Ühest Saheli ja Tšaadi järve haru projektist rahastati 2021. aastal kodulinnukasvatuse näidisfarmi, mis hõlmas 1000 linnu jaoks ette nähtud päikeseenergiaal töötavat kanakuuri, konteinertapamaja, kontorit, lahoonet, avalikke tualette ja 60 kvA generaatorit. Samuti rahastati farmi haldava noorteühenduse ruume.

Meie külastuse ajal selgitas toetusesaaja, et ettevõtte käitamine ei olnud majanduslikult elujõuline. Ruumid olid tühjad (vt [foto 5](#)) ja ühendus suhtles rendi ülevõtmiseks ELi-väliste riikide investoritega.

Foto 5. Kasutuseta tapamaja

Allikas: kontrollikoda.

76 Külaühenduste/laenuühistute ja tulutoovate tegevuste toetamise võib arvestada töökohtade loomiseks. Metoodika kohaselt ei tohiks aga arve esitada töökohtadena enne, kui tulemusi on kuue kuu pärast kontrollitud. Kuna edukuse määra ei mõõdetata, ei ole siiski võimalik täpselt kindlaks teha, kui palju uusi töökohti on loodud. Metoodika kohaselt tuleks kõrvaltegevusena loodud töökohad (kaudsed ja „indutseeritud“) üldiselt välja jätta. Meie valimisse kuulunud 16 projektist kahe puhul teatati aga ka kaudsetest või indutseeritud töökohtadest.

77 Kontrollisime 57 toetusesaajat, kes said majandustegevuse alustamiseks või laiendamiseks majanduslikku toetust. Kuigi kolm tegevust ei olnud veel lõpule viidud, tegutses 42 ettevõtet auditi ajal veel täielikult või osaliselt, ehkki 21 puhul esines kestlikkuse risk. Kahe Etioopias rakendatud projekti raames anti toetusesaajatele toetusi tingimusel, et nad jagavad finantsriski. Külastasime ühte sellist väikesemahulise toetuse saajat, kes oli panustanud 40% koguinvesteeringust ja kelle ettevõtte endiselt tegutses (vt [foto 6](#)).

Foto 6. Kauplus Kebribeyah' põgenikelaagris Etioopias

Allikas: kontrollikoda.

78 Üks Tuneesia projekt oli idufirmade loomisel edukas, kuna pakkus ulatuslikku nõustamist 27 000 euro suuruse toetuse kaudu idufirma kohta ja austas toetusesaajate isiklike valikuid. See oli suunatud ka palju väiksemale arvule toetusesaajatele ja andis vähem hajutatud toetust kui teised projektid.

79 Keskkond, milles EUTF tegutseb, on habras ja muutlik ning ohustab toetuse kestlikkust. Kokkuvõttes leidsime, et kontrollitud 115 investeeringust (ettevõtted, ehitised ja seadmed) 33 ei olnud meie külastuse ajal enam toimivad ja veel 66 puhul oli oht, et need muutuvad jätkusuutmatuks. Rohkem kui pooled meie küsitluses osalenutest leidsid, et EUTF on pööranud piisavalt tähelepanu pikemaajalistele tulemustele ja projektide kestlikkusele. Üle 60% nõustus aga sellega, et riiklikud ametiasutused ei jälginud süstemaatiliselt projektitegevust ega võtnud seda üle. Ka 2021. aasta kogemustest saadud õppetundidest ilmnes väljumisstrateegiate puudumine, mis tekitab muret EUTFi tulemuste kestlikkuse pärast¹⁹.

80 Liikmesriikide arenguasutuste ja ELi delegatsioonide töötajate sõnul on EUTF aidanud ELi liikmesriikidel pidada partnerriiikidega rändedialooge. Eelkõige on see avanud ukseid muudele kui arenguvaldkonna sidusrühmadele, nagu siseministeriumid ning kaitse- ja julgeolekujõud. EUTFi üks eesmärk oli aidata kaasa rändedialoogidele, eelkõige Gambias ja Etioopias. Auditi ajal olid käimas rändedialoogid, mis algasid Etioopias uuesti pärast Tigray konflikti lõppu.

¹⁹ ALTAI, [Learning Lessons from the EUTF](#), 2. etapp, 2021, lk 25 ja 28.

Järeldused ja soovitused

81 Euroopa Liidu Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfond on oma kaheksa tegevusaasta jooksul töötanud välja uue lähenemisviisi, et koguda teavet ebastabiilsuse, ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjuste kohta, teha kindlaks inimõigustega seotud riskid ebastabiilses keskkonnas ja anda aru oma meetmete kumulatiivsetest saavutustest. EUTFi projektide raames on teatatud paljude kavandatud tulemuste saavutamisest ja nende eesmärkide osalisest täitmisest. Sellest hoolimata ei keskenduta EUTFist antava rahalise toetuse puhul ikka veel piisavalt kokkulepitud prioriteetidele. Lisaks esineb probleeme seoses aruandluse, tulemuste kestlikkuse tagamise ja inimõiguste kaitsmisega.

82 EUTF on aidanud hoida rännet arengu- ja poliitilises tegevuskavas tähtsal kohal. Oma eelmises EUTFi käsitletud auditis järeldasime, et kuigi see on paindlik töövahend, oleks selle ülesehitus pidanud olema sihipärasem. Seetõttu soovitasime muu hulgas kasutada teadusuuringutel ja tõenditel põhinevaid aruandeid, et muuta EUTFi üldised eesmärgid ja prioriteedid täpsemaks. Strateegilisel tasandil ei ole siiski palju muutunud ja toetus jäi piisavalt fokuseerimata. Nõukogu kiitis 2018. aastal heaks konkreetsemad prioriteedid, kuid nende mõju strateegilistele valikutele või rahastatavatele meetmetele oli väike. Vt punktid [23–26](#) ja [80](#).

83 Kõik kontrollitud projektid vastasid vajadustele, kuid mitte kõige pakilisematele. Rahaliste vahendite eraldamine ei põhinenud rändega seotud näitajatel. EUTFi otsuseid oli võimalik teha kiiresti, kuid sellega toetati jätkuvalt paljusid sektoreid ja tegevusi ning lepingute sõlmimine oli aeglasem. Vt punktid [27–28](#).

84 Võrreldes varasema arenguabiga oli EUTFi eesmärk keskenduda toetuse andmisel tõenditel põhinevale teabele. EUTF on rahastanud enam kui 100 teaduspõhise aruande avaldamist, et aidata vajadusi välja selgitada. Valdav enamik neist aruannetest ei saanud siiski kättesaadavaks enne, kui peaaegu kõik EUTFi rahalised vahendid olid kulukohustustega seotud. Sellest hoolimata olid need kasulikud naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ 2021.–2027. aasta programmitöö perioodi tegevuskavade koostamisel ning on andnud komisjonile väärtuslikku teavet konfliktide, ebaseadusliku rände ja sundrände põhjuste ja dünaamika kohta Aafrikas. Vt punktid [29–37](#).

1. soovitus. Suurendada geograafiliste piirkondade ja toetusesaajate tõenduspõhist suunamist

Ebaseadusliku rände ennetamiseks ja haldamiseks antava tulevase toetuse prioriseerimiseks ja suunamiseks peaks komisjon keskenduma kõige asjakohasematele geograafilistele piirkondadele ja vajadustele, kasutades rändepõhiseid andmeid ja teaduspõhist aruandlust.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2025. aasta lõpp

85 Tegevusdokumentides esitatud viited saadud kogemustele olid lühikesed ja üldised ega toonud esile varasemaid probleeme, kitsaskohti ega parimaid tavasid. Puutusime kokku projektitegevustega, mis ei vastanud rände kontekstis hädaolukorra vajadustele, ja teistega, mis ei olnud enam kestlikud. EUTF on tellinud kaks saadud kogemusi käsitlevat aruannet, kuid need said kättesaadavaks vahetult enne seda, kui EUTF lõpetas tegevuslepingute sõlmimise. Vt punktid [34–39](#).

2. soovitus. Lisada EUTFi dokumendid kesksesse teabehoidlasse, et anda teavet tulevaste meetmete jaoks ja jagada saadud kogemusi tegevusdokumentide kaudu

Pidades silmas oma tulevase arengumeetmeid, sealhulgas naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ kaudu, peaks komisjon koondama EUTFi projektidest saadud kogemused kesksesse teabehoidlasse ja jagama tegevusdokumentide saadud õppetunde käsitlevat jagu, märkides ära dokumendid, millega tutvuti, ning loetledes vastavas riigis ja mujal sarnaste tegevuste puhul täheldatud kitsaskohad või parimad tavad.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2026. aasta lõpp

86 EUTFi projekte viiakse ellu keerulises keskkonnas, kus abi võidakse suunata soovimatute eesmärkide täitmisele. Sellega seoses ei olnud projektide võimaliku inimõigustealase mõju eelkontrollid piisavalt põhjalikud. Kui tegevusdokument sisaldas leevendusmeetmeid, ei kajastunud need süstemaatiliselt projekti tasandil konkreetsetes tegevustes või näitajates, mis kinnitaksid meetmete nõuetekohast rakendamist. Vt punktid [42–46](#).

87 Ebastabiilne keskkond, milles EUTF tegutseb, tekitab probleeme projektide järelevalves. Võttes arvesse suurenenud riske Liibüas, valis komisjon kolmanda isiku poolse järelevalve, et tõhustada kontrolli EUTFi tegevuse mõju üle inimõigustele selles riigis. See on esimene omataoline. See praktika annab kasulikku teavet inimõigustega seotud riskide kohta Liibüas, kuid ei ole märke selle kohta, et riske oleks käsitletud. Vt punktid [52–57](#).

88 Komisjon leiab, et lepingutingimused, mis võimaldavad kohtuotsuse või ELi otsuse korral tegevuse peatada, on osa piisavatest kaitsemeetmetest, et leevendada kahju mittetekomitamise või inimõigustega seotud riske. Komisjonil puuduvad ametlikud sisemenetlused ELi rahastatud projektidega seotud väidetavatest inimõiguste rikkumistest teatamiseks, nende registreerimiseks ja käsitlemiseks. Olenemata sellest, kust pärinevad väited inimõiguste rikkumiste või kahju mittetekomitamise põhimõtte rikkumise kohta, puudub süsteem, mis näitaks, et sellist teavet on nõuetekohaselt uuritud ja arvesse võetud ELi toetuse jätkamise või peatamise üle otsustamisel. Vt punktid [58–60](#).

3. soovitus. Tugevdada inimõigustega seotud riskide tuvastamist ja võtta leevendusmeetmeid

Selleks et edendada kahju mittetekomitamise põhimõtte järgimist tulevaste arengumeetmete üle otsustamisel, peaks komisjon:

- a) hindama kavandamis- ja formuleerimisetapis süstemaatiliselt inimõigusi ohustavate riskide konkreetset taset ning muutama kavandatud leevendusmeetmed konkreetseteks meetmeteks või väljundnäitajateks, kui projektiga kaasnevad olulised inimõigusi ohustavad riskid;
- b) koostama ja jagama selgeid sisemenetlusi inimõigustega seotud väidetest teatamiseks ja nende käsitlemiseks ELi rahastatavate projektide raames;
- c) analüüsima inimõigustega seotud riske käsitlevat teavet, mis on saadud kas kolmanda isiku poolse inimõiguste järelevalve või muude vahendite, näiteks süüdistuste kaudu; määrama kindlaks selliste analüüside tegemise eest vastutava üksuse; pidama arvestust kõigi vastumeetmete ja ELi toetuse jätkamise või peatamise otsuste põhjuste kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2025. aasta lõpp

89 Meie valimisse kuulunud projektide elluvijad teatasid, et nad olid saavutanud enamiku kavandatud väljunditest, ehkki mitte kõik, ja saavutanud paljud oma eesmärgid, kuid nende kestlikkus oli sageli kaheldav. EUTF on siiski hõlbustanud dialoogi rändeküsimustes. OECD-le teatati, et kõik EUTFi toetusmaksed vastasid ametliku arenguabi tingimustele. Leidsime, et mõnda tegevust ei oleks tohtinud selliselt liigitada. Vt punktid [40](#) ja [66–80](#).

90 Lisaks projektide tasandil tehtavale järelevalvele on komisjon loonud süsteemi oma tegevuse ühiste saavutuste mõõtmiseks, koondades kõigi EUTFi projektide tulemused. Süsteem sisaldab peaaegu 40 väljundnäitajat, kuid selles ei võeta arvesse väljundite kestlikkust ega aruandeid selle kohta, kas projektid on aidanud tegeleda ebastabiilsuse, ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjustega. Meie valimisse kuulunud projektide kohta esitatud väljundid ei olnud täiesti täpsed ja olid sageli paisutatud, osaliselt metoodiliste puuduste ja projekti elluvijate jagatud üksikasjaliku teabe puudumise tõttu. Vt punktid [61–64](#).

4. soovitus. Parandada teatatud saavutuste täpsust

Selleks et parandada tulemusi käsitleva aruandluse täpsust, peaks komisjon:

- a) uurima võimalusi, kuidas tagada, et projekti elluviijad jagaksid üksikasjalikumat teavet näitajatest teavitamiseks kasutatud andmete kohta, sealhulgas seadmete loetelu, teave lõplike toetusesaajate kohta, asukoht, toetuse summa kõigi tulevaste arengumeetmete puhul;
- b) lisama tulevaste arengumeetmete puhul naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi koondnäitajatest tuletatud tulemuste täpsuse ja kestlikkuse kontrolli tulemustele suunatud järelevalvesse või projektide hindamisse;
- c) kindlaks tegema EUTFi projektid, mille puhul on oht, et neid on valesti hinnatud täielikult ametliku arenguabi tingimustele vastavaks, ning vajaduse korral parandama OECD-le esitatavat ametliku arenguabi aruandlust.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2025. aasta lõpp

III auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Bettina Jakobsen, võttis käesoleva aruande vastu 9. juuli 2024. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president
Tony Murphy

Lisad

I lisa. Kontrollikoja eriaruandes 32/2018 esitatud soovitude põhjal võetud meetmed

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata.

Kontrollikoja soovitus	Soovituse heakskiitmine komisjoni poolt	Täitmise määr
<p>1. soovitus</p> <p>Komisjon peaks tegema usaldusfondi nõukogule ettepaneku vaadata üle ELi Aafrika usaldusfondi olemasolevad eesmärgid ja prioriteedid, et need oleksid konkreetsemad ja paremini saavutatavad. Komisjon peaks eelkõige arvesse võtma kolme poliitikaharu probleeme ning lisama võimaluse korral ka sihtnäitajad ja võrdlusalused. Seejuures peaks komisjon eelkõige kasutama</p>		
a) teadusuuringute ja tõendite kogumise vahendite väljundeid;	vastu võetud	
b) kõikide rahastajate suutlikkust;	vastu võetud	täitmata
c) saadud kogemuste mehhanismi usaldusfondi jaoks tervikuna.	vastu võetud	
<p>2. soovitus</p> <p>Komisjon peaks:</p>		
a) kehtestama harudele selged ühised kriteeriumid ja dokumenteerima projektiettepanekute hindamise nende kriteeriumide alusel;	tagasi lükatud	
b) esitama operatiivkomiteedele projektiettepanekute nimekirja, mille kohta ei ole teabelehte koostatud, sh usaldusfondi juhi esitatud tagasilükkamise põhjused;	tagasi lükatud	

Kontrollikoja soovitus	Soovituse heakskiitmine komisjoni poolt	Täitmise määr
c) teavitama operatiivkomiteed kõigist olulistest muudatustest juba heakskiidetud projektides (st eesmärkide, eelarve ja kestuse muutmine);	vastu võetud	
d) lisama teabelehele spetsiaalse jaotise, mis selgitaks projekti toetamise suhtelist eelist EUTFi, mitte aga muude ELi toetuste kaudu.	vastu võetud	
3. soovitus Komisjon peaks vajaduse korral kindlaks määrama kõik kiirendatud menetlused, mida saab EUTFi puhul rakendada, ja edendama nende kasutamist koostöös võimalike rakenduspartneritega.	vastu võetud	
4. soovitus Komisjon peaks:		
a) muutma ühise järelevalvesüsteemi täielikult toimivaks;	vastu võetud	
b) lisama SMART-eesmärgid projekti loogilisse raamistikku ning parandama näitajate kvaliteeti kvantifitseeritud võrdlusaluste ja sihtväärtuste kehtestamise kaudu.	vastu võetud	

II lisa. Kontrollikoja valim ja projektide hindamine

ei	Lepingu nimetus	EUTFi haru	Riik	Auditeeritud riik	Kulukohustustega seotud summad	Väljamakstud summad seisuga 12.2023	Väljundite saavutamine kontrollikoja hinnangul	Tulemuste saavutamine kontrollikoja hinnangul	Valimisse kuulunud tegevuste kestlikkus
1	Better Migration Management Programme	Aafrika Sarv	Etiopia, Keenia, Sudaan, Somaalia	Etiopia	40 000 000	40 000 000			
2	Omo Delta Project: Expanding the Rangeland to achieve Growth & Transformation in Turkana (Kenya) and South Omo (Ethiopia)	Aafrika Sarv	Etiopia, Keenia	Etiopia	12 000 000	11 807 731			
3	Sustainable reintegration support to Ethiopian returnees from Europe and support to vulnerable displaced populations affected by COVID-19	Aafrika Sarv	Etiopia	Etiopia	15 000 000	13 500 000			
4	Stemming Irregular Migration in Northern & Central Ethiopia-SINCE (IDC)	Aafrika Sarv	Etiopia	Etiopia	19 844 494	19 844 494			

ei	Lepingu nimetus	EUTFi haru	Riik	Auditeeritud riik	Kulukohustustega seotud summad	Väljamakstud summad seisuga 12.2023	Väljundite saavutamine kontrollikoja hinnangul	Tulemuste saavutamine kontrollikoja hinnangul	Valimisse kuulunud tegevuste kestlikkus
5	Strengthened Socio-Economic Development and Better Employment Opportunities for Refugees and host communities in the Jijiga Area	Aafrika Sarv	Etiopia	Etiopia	10 000 000	9 000 000			
6	Renforcement des capacités pour une meilleure gestion de la migration afin de protéger les enfants migrants contre l'exploitation et la traite	Saheli ja Tšaadi järve piirkond	Mauritaania	Mauritaania	2 905 772	2 905 772			
7	GAR-SI SAHEL (Groupes d'Action Rapide – Surveillance et Intervention au Sahel)	Saheli ja Tšaadi järve piirkond	Niger, Mauritaania, Burkina Faso, Mali, Tšaad, Senegal	Mauritaania	17 986 073	17 383 993			

ei	Lepingu nimetus	EUTFi haru	Riik	Auditeeritud riik	Kulukohustustega seotud summad	Väljamakstud summad seisuga 12.2023	Väljundite saavutamine kontrollikoja hinnangul	Tulemuste saavutamine kontrollikoja hinnangul	Valimisse kuulunud tegevuste kestlikkus
8	Renforcement de la résilience et de la capacité d'autonomisation des réfugiés des rapatriés et des personnes déplacées internes liés au conflit du Nord Mali	Saheli ja Tšaadi järve piirkond	Mauritaania	Mauritaania	4 900 000	4 900 000			
9	Strengthening the management and governance of migration and the sustainable reintegration of returning migrants in the Gambia	Saheli ja Tšaadi järve piirkond	Gambia	Gambia	3 900 000	3 900 000			
10	Make it in the Gambia – Building a Future – Promoting agribusiness and strengthening social cohesion	Saheli ja Tšaadi järve piirkond	Gambia	Gambia	5 000 000	4 990 299			

ei	Lepingu nimetus	EUTFi haru	Riik	Auditeeritud riik	Kulukohustustega seotud summad	Väljamakstud summad seisuga 12.2023	Väljundite saavutamine kontrollikoja hinnangul	Tulemuste saavutamine kontrollikoja hinnangul	Valimisse kuulunud tegevuste kestlikkus
11	Make it in The Gambia - Rural Infrastructure for Employment Creation in The Gambia (RIEC)	Saheli ja Tšaadi järve piirkond	Gambia	Gambia	7 000 000	7 000 000			
12	Support to Integrated border and migration management in Libya (phase I)	Põhja-Aafrika piirkond	Liibüa	Liibüa	42 223 927	27 279 629			
	Support to Integrated border and migration management in Libya (phase 2)	Põhja-Aafrika piirkond	Liibüa	Liibüa	16 800 000	15 632 088			
13	Protecting vulnerable migrants and stabilizing communities	Põhja-Aafrika piirkond	Liibüa	Liibüa	70 800 000	70 603 804			
14	Strengthening Local Capacities for Resilience and Recovery	Põhja-Aafrika piirkond	Liibüa	Liibüa	18 000 000	17 083 270			Külastatud ainult ühte väljundit
15	Border Management Programme for the Maghreb region (BMP-Maghreb)	Põhja-Aafrika piirkond	Tuneesia	Tuneesia	65 000 000	60 395 998			Ei külastatud

ei	Lepingu nimetus	EUTFi haru	Riik	Auditeeritud riik	Kulukohustustega seotud summad	Väljamakstud summad seisuga 12.2023	Väljundite saavutamine kontrollikoja hinnangul	Tulemuste saavutamine kontrollikoja hinnangul	Valimisse kuulunud tegevuste kestlikkus
16	Développement des opportunités d'emploi et d'investissement à travers la mobilise de la diaspora	Põhja-Aafrika piirkond	Tuneesia	Tuneesia	4 000 000	4 000 000			

Legend	Väljundid ja tulemused	Kestlikkus
saavutatud	Üle 75% kavandatud eesmärkidest on saavutatud	Enamik valimisse kuulunud tegevustest olid külastuse ajal kestlikud ja tõenäoliselt jäävad püsima
osaliselt saavutatud	Üle 50% kavandatud eesmärkidest on saavutatud	Enamik valimisse kuulunud tegevusi olid külastuse ajal kestlikud, kuid ohus
mitterahuldav	Saavutatud on vähem kui 50% kavandatud eesmärkidest	Enamik valimisse kuulunud tegevustest ei olnud külastuse ajal kestlikud
ei ole veel võimalik järeldust teha	Projekt ei ole lõpule viidud	Ei ole võimalik järeldusi teha, kuna ei külastatud

III lisa. Eriaruandes 32/2018 esitatud 2. soovitusel põhjal võetud meetmete valim

T05-EUTF-SAH-GM-04: Digitalising The Gambia – Technical assistance to strengthen the ICT sector
T05-EUTF-SAH-MR-09 – Partenariat Opérationnel Conjoint pour la Mauritanie
T05-EUTF-SAH-REG-25 Raadio Jeunesse Sahel
T05-EUTF-SAH-REG-26 Contribution au financement du Secrétariat de la Coalition pour le Sahel
T05-EUTF-NOA-LY-11 Managing mixed migration flows: protection, health assistance, resilience and community engagement
T05-EUTF-NOA-TN-03 Action pour la protection des personnes migrantes en situation de vulnérabilité
T05-EUTF-NOA-REG-16 Fast track emergency response to COVID-19 in NoA countries for the most vulnerable populations
T05-EUTF-NOA-REG-14: Durable solutions for Refugee Unaccompanied and Separated Children (Libya and Egypt) and Family Reunification
T05-EUTF-HOA-ET-77 – Stability and basic services Gambella
T05-EUTF-HOA-REG-81 – Enhancing protection, lifesaving assistance and sustainable solutions for evacuees from Libya through the Emergency Transit Mechanism (ETM) in Rwanda
T05-EUTF-HOA-REG-67 – CRRF Urban Development and Mobility

IV lisa. Seire- ja õppesüsteemi väljundnäitajate valim

EUTFi näitajad
1.1 EUTFi rahastatud projektide kaudu loodud või toetatud otseste töökohtade arv
1.2 Loodud või toetatud mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate arv
1.3 Inimeste arv, keda abistati tulutoova tegevuse arendamisel
1.5 Ehitatud, laiendatud või täiustatud tööstusparkide ja/või ettevõtlustaristute arv
2.1a Ehitatud ja/või taastatud sotsiaaltaristute arv
2.6 Põllumajandus- ja karjakasvatuse ökosüsteemide pindala hektarites, kus ELi toetusel on kasutusele võetud kestlikud majandamistavad
4.1 Juhtimise tugevdamiseks toetatud taristute arv
4.1a Juhtimise tugevdamiseks antud seadmete arv
4.2 Valitsusasutuste, sisejulgeolekujõudude ja asjaomaste valitsusväliste osalejate töötajate arv, keda on koolitatud juhtimise, konfliktide ennetamise ja inimõiguste valdkonnas
4.6 Välja töötatud ja/või otseselt toetatud strateegiate, õigusaktide, poliitikameetmete ja kavade arv (riiklik tasand)
6.1 Tarnitud ja/või jagatud COVID-19 pandeemiaga seotud vahendite arv

Lühendid

DG ECHO: Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektooraat

DG HOME: rände ja siseasjade peadirektooraat

DG INTPA: rahvusvahelise partnerluse peadirektooraat

DG NEAR: naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektooraat

EEAS: Euroopa välisteenistus

EUTF: Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfond

Frontex: Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet

JRC: Teadusuuringute Ühiskeskus

NDICI: naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvaheline koostöö rahastamisvahend

OECD: Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon

Mõisted

Ebaseaduslik rändaja: isik, kes siseneb riiki või viibib riigis ilma selleks vajaliku loata.

ELi usaldusfond: ELi hallatavad fondid, mis koondavad raha mitmest allikast, et rahastada peamiselt arengumaadele hädaolukorras või jätkuvas kriisis antavat rahvusvahelist abi.

Indutseeritud töökoht: otsesest ja kaudsest tööhõivest saadava tulu täiendava kulutamise kaudu loodud töökoht.

Loogiline raamistik: üksikasjalik planeerimisvahend, mis hõlmab projekti rakendamist, juhtimist, seiret ja hindamist. Tuntud ka kui **logframe**.

Mõju: lõpetatud projekti või programmi laiemad pikaajalised tagajärjed, näiteks sotsiaalmajanduslik kasu kogu elanikkonnale.

Suunamissüsteem: koostööprotsess mitme sidusrühma vahel, et pakkuda haavatavatele rändajatele kaitse- ja abiteenuseid.

Tulem: projektiga kaasnevad kohesed või pikaajalised muutused, mis on tavaliselt seotud projekti eesmärkidega, näiteks paremini koolitatud tööjõust tulenev kasu.

Tulemustele orienteeritud seire: poolel olevate projektide väljundite ja tulemite läbivaatamine sõltumatute ekspertide poolt selliste kriteeriumide alusel nagu asjakohasus, tõhusus, tulemuslikkus, mõju ja kestlikkus.

Väljund: projektiga loodu või saavutatu, näiteks koolituskursuse korraldamine või tee ehitamine.

Komisjoni vastused

<https://www.eca.europa.eu/et/publications/sr-2024-17>

Ajatelg

<https://www.eca.europa.eu/et/publications/sr-2024-17>

Auditirühm

Kontrollikoja eriaruannetes esitatakse auditite tulemused, mis hõlmavad ELi poliitikat ja programme ning konkreetsete eelarvevaldkondade haldamisega seotud teemasid. Audititülesannete valimisel ja kavandamisel püüab kontrollikoda maksimeerida nende mõju, võttes arvesse tulemuslikkuse ja vastavuse riske, konkreetse valdkonna tulude ja kulude suurust, tulevasi arengusuundi ning poliitilist ja avalikku huvi.

Käesoleva tulemusauditi viis läbi välistegevuse ning julgeoleku- ja õigusteemadega tegelev III auditikoda, mille eesistuja on kontrollikoja liige Bettina Jakobsen. Auditit juhtis algselt kontrollikoja liige Hannu Takkula, keda toetasid kabinetiülem Turo Hentila ja kabineti nõunik Nita Tennila.

Auditi viis lõpule kontrollikoja liige Bettina Jakobsen, keda toetasid kabinetiülem Katja Mattfolk, valdkonnajuht Michael Bain, auditijuht Aurelia Petliza ning audiitorid Loulla Puisais-Jauvin ja Edwin van Veen. Keelealast abi osutas Thomas Everett. Graafilisi materjale aitas koostada Giuliana Lucchese. Metoodilist uuringutuge pakkus Britta Middelberg ning haldustuge Terje Teppan-Niesen ja Ramunė Šarkauskienė.

Bettina Jakobsen

Katja Mattfolk

Michael Bain

Edwin van Veen

Giuliana Lucchese

Britta Middelberg

Terje Teppan-Niesen

Ramune Sarkauskiene

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2024

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6-2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikoja sisu taaskasutajad ei tohi moonutada selle algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetses sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid isikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavat luba.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Foto 8. selgituses: © Projekti elluvijad. Kõik õigused kaitstud.

Joonised 11 ja 12 ning I lisa, ikoonid: nende jooniste kujundamisel on kasutatud Flaticon.com ressursse. © Freepik Company S.L. Kõik õigused kaitstud. Kontrollikoja taaskasutamispoliitika ei hõlma tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumente, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovib teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

HTML	ISBN 978-92-849-2762-3	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/539	QJ-02-24-016-ET-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2749-4	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/903986	QJ-02-24-016-ET-N

2015. aastal loodud hädaolukorra usaldusfond Aafrika jaoks (EUTF) on ELi fond rände, ebastabiilsuse ja riigisisese ümberasustamise algpõhjustega tegelemiseks Aafrikas.

Kontrollisime oma 2018. aasta soovitude täitmist ja hindasime, kas EUTFi toetuse fookust on parandatud, väljendades sealjuures asjakohast muret inimõiguste pärast. Leidsime, et toetatud projektide raames on teatatud arvukatest tulemustest. EUTFi toetus ei keskendu aga piisavalt kokkulepitud prioriteetidele. Lisaks esineb puudusi teatatud tulemuste täpsuses ja kestlikkuses ning puuduvad menetlused ja järelmeetmed, mille abil käsitleda väidetavaid inimõiguste rikkumise juhtumeid.

Pidades silmas EUTFi tegevuse lõpetamist ja/või tulevasi arengumeetmeid, esitame neli soovitud.

Euroopa Kontrollikoja eriaruanne vastavalt ELTLi artikli 287 lõike 4 teisele lõigule.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/contact

Veebisait: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors